

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Veronika Vojtová

**Téma národní identity a imigrace
v kampani Nicolase Sarkozyho**

Bakalářská práce

Praha 2009

Autor práce: Veronika Vojtová

Vedoucí práce: JUDr. M. Perottino, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Eliška Tomalová

Datum obhajoby: 2009

Hodnocení:

Bibliografický záznam

VOJTOVÁ, Veronika. *Téma národní identity a imigrace v kampani Nicolase Sarkozyho*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2009, s. 52 ,Vedoucí bakalářské práce JUDr. M. Perottino, Ph.D.

Anotace

Šok z roku 2002, kdy se kandidát extrémní pravice J.-M. Le Pen dostal do druhého kola prezidentských voleb, visel jako stín nad posledním rozhodováním o nové hlavě státu ve Francii. Všichni se obávali opakování této národní tragédie, kdy kandidát Národní fronty získal 16,86%, přičemž kandidát RPR Jacques Chirac pouhých 19,88% hlasů a socialistický kandidát Lionel Jospin byl z účasti v druhém kole eliminován úplně. Prezidentské volby roku 2007 se proto logicky odehrávaly ve stínu voleb předešlých a zároveň byly v mnoha ohledech nové. Jednou z novinek byla Sarkozyho strategie použitá během předvolební kampaně, v rámci které usiloval o získání voličů Národní fronty a zajištění si tak široké podpory celé pravice. Bakalářská práce „Téma národní identity a imigrace v kampani Nicolase Sarkozyho“ pojednává o otázkách imigrace a národní identity, o jejich místě ve francouzské historii, v programu Národní fronty a zejména v Sarkozyho předvolební kampani. Hlavní část je tedy zaměřena na způsob prezentace témat, jejich definici a také Sarkozyho konfrontaci s ostatními protikandidáty. Součástí práce je také zhodnocení dopadů použité strategie na rozhodování lepenistických voličů.

Annotation

Le choc de 2002, lorsque le candidat de l'extrême droite Jean-Marie Le Pen accéda au second tour des élections présidentielles, était présent comme l'ombre lors de la dernière élection du nouveau chef de l'État français. Tout le monde appréhendait une répétition de la tragédie nationale lorsque le candidat du Front national avait obtenu 16,86% des voix contre pour le candidat du RPR Jacques Chirac 19,88% et que le candidat socialiste Lionel Jospin avait été éliminé purement et simplement dès le premier tour. Ainsi, les élections présidentielles de 2007 se déroulèrent dans l'ombre des élections précédentes mais furent également novatrices à quelques points de vue.

Une des nouveautés était la stratégie de N. Sarkozy utilisée pendant la campagne pré-électorale dont le but était d'attirer des électeurs du Front national et ainsi de s'assurer le soutien de toute la droite. La thèse « Le sujet de l'identité nationale et l'immigration dans la campagne de Nicolas Sarkozy » traite les questions de l'identité nationale et de l'immigration, leur place dans l'histoire française, dans le programme de Front national et surtout dans la campagne de Nicolas Sarkozy. La partie principale de ma thèse traite du mode de présentation de ces sujets par Nicolas Sarkozy, de sa définition des thèmes mais également de sa propre confrontation aux autres candidats. L'évaluation de la stratégie fait aussi partie de la thèse, ainsi que l'évaluation de l'impact de ces thèmes mais aussi d'autres facteurs ayant influencé la décision aux urnes des anciens électeurs de Le Pen.

Klíčová slova

Nicolas Sarkozy, imigrace, národní identita, Francie, prezidentské volby, extrémní pravice, Jean-Marie Le Pen, muslimové, islám.

Keywords

Nicolas Sarkozy, immigration, identité nationale, France, élections présidentielles, extrême droite, Jean-Marie Le Pen, musulmans, islam.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 11. května 2009

.....

Veronika Vojtová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat JUDr. M. Perottinovi, Ph.D. za odborné vedení, konzultace a zejména cenné rady, které mi při zpracovávání bakalářské práce poskytl.

Obsah

OBSAH	9
ÚVOD	10
1. NÁRODNÍ IDENTITA	13
1.1 NÁRODNÍ IDENTITA VE FRANCII	13
1.2 NÁRODNÍ FRONTA A JEJÍ MONOPOL NA TÉMA NÁRODNÍ IDENTITY	14
1.3 NICOLAS SARKOZY A NÁRODNÍ IDENTITA.....	16
1.3.1 <i>Národní identita - téma staronové a průlomové</i>	16
1.3.2 <i>Sarkozyho způsob prezentace tématu národní identity</i>	17
1.3.3 <i>Sarkozyho definice národní identity</i>	19
1.3.4 <i>Konfrontace s ostatními kandidáty</i>	22
2. IMIGRACE JAKO KLÍČOVÉ TÉMA VE FRANCII (NEJEN) VE VOLBÁCH 2007	24
2.1 IMIGRACE JAKO DLOUHODOBÝ PROBLÉM FRANCIE.....	24
2.2 NÁRODNÍ FRONTA A JEJÍ UCHOPENÍ TÉMATU IMIGRACE	27
2.3 IMIGRACE A NICOLAS SARKOZY	29
2.3.1 <i>Dlouhá cesta do Elysejského paláce</i>	29
2.3.2 <i>Imigrace v kampani Nicolase Sarkozyho</i>	30
2.4 (NE)ÚSPĚCH TÉMAT IMIGRACE A NÁRODNÍ IDENTITY	37
2.4.1 <i>Klíčová témata, která rozhodla</i>	38
2.4.2 <i>Hlas pro „Le Pena s lidskou tvář“</i>	39
ZÁVĚR	40
RÉSUMÉ	42
POUŽITÁ LITERATURA	44
SEZNAM PŘÍLOH	51
PŘÍLOHY	52

Úvod

Instituce prezidenta republiky patří ve Francii mezi nejvyšší post výkonné moci. Ne náhodou je tedy Francie příkladem poloprezidentského systému, kde se o exekutivní složku moci dělí prezident s předsedou vlády. Zároveň od roku 1962, kdy byla zavedena přímá volba hlavy státu, se jedná o nejprestižnější a nejrespektovanější politickou funkci ve Francii. Volba hlavy státu je také známá svou vysokou volební účastí a každých pět let tak představuje vrchol politického dění. Aby však kandidát na prezidenta mohl ve Francii volby vyhrát, musí se nejprve dostat do druhého kola. Z tohoto faktu vyplývá, že v kole prvním musí získat co možná největší počet hlasů. Strategii, kterou Nicolas Sarkozy zvolil, aby co nejvíce rozšířil svůj elektorát, spočívala v získání voličů Národní fronty, tzn. voličů, kteří doposud volili Jean-Marie Le Pena. Jelikož N. Sarkozy věděl, že jeho voliči se nachází spíše ve středu než zcela napravo a jejich podporu měl tedy více méně jistou, zvolil strategii „oslovit voliče Národní fronty“. Před N. Sarkozym tak stála otázka, jak zakomponovat do svého programu témata, na která voliči Národní fronty slyší a která jsou pro ně klíčová. Po průzkumu tématických preferencí Le Penových voličů vyšlo najevo, že mezi hlavní témata, která voliče Národní fronty dlouhodobě zajímají nejvíce, patří zejména imigrace, která je potom úzce spojena s národní identitou.

I přestože podle některých komentátorů jako např. Jean-Yves Camuse hlavním podnětem Sarkozyho strategie byly prezidentské volby v roce 2002, nemůžeme si tím být zcela jisti. Jejich průběh a zejména výsledek byl mnohými prezentován jako výrazné posílení Národní fronty na politické scéně, a to poté když se její kandidát J.-M. Le Pen dostal do druhého kola a za sebou tak nechal socialistického kandidáta Lionela Jospina. Podle ostatních to však ve skutečnosti byl problém tehdejší pluralitní levice, který poukázal na to, jak je důležité v prvním kole získat co nejvíce hlasů. Další nabízené vysvětlení tehdejší situace bylo podle Nonny Mayer vyjádření nespokojenosti voličů se stávající politikou. Právě hlasem pro J.-M. Le Pena chtěli pravicoví voliči pravděpodobně pravicí vzkázat: „*Pozor! Je třeba být tvrdší k imigrační otázce.*“¹ Zároveň však i ostatní voliči chtěli vyjádřit nespokojenost se stávající politickou situací a z tohoto důvodu dali hlas největšímu kritikovi systému. Použili tedy tzv. protestní hlas.

---

¹ Mayer, Nonna. *Le vote FN: historique, sociologique et enjeux*. Dostupné z WWW < <http://2007.tns-soufres.com/interview.php?id=234>>, staženo dne 11. dubna 2009.

S taktikou, jak získat voliče Národní fronty nicméně nepřišel až N. Sarkozy. Jako příklad takovýchto dřívějších snah nám může posloužit Sarkozyho předchůdce Jacques Chirac. Ten na počátku 90. let přednesl tvrdý projev o imigrační otázce, když mluvil o „rámusu a zápachu“ přistěhovaleckých rodin, které navíc žijí ze „sociálních dávek“.² S tématem přebírání Le Penových voličů přišel N. Sarkozy během své kampaně, i když by se dalo říci, že tuto taktiku nepřímo aplikoval již od svého nástupu do funkce ministra vnitra v roce 2002. Na tomto postu měl totiž zcela přirozeně ke klíčovým tématům voličů Národní fronty blíže.

Volby roku 2007 a jim předcházející kampaň se však bezesporu nesly ve stínu voleb předešlých, a obava z opakování historie byla více než živá. V rámci předvolební kampaně se utkali dva hlavní kandidáti - za socialistickou stranu Ségolène Royal a za UMP³ N. Sarkozy. I přestože těmto dvěma kandidátům na začátku kampaně průzkumy dávaly největší šance dostat se do druhého kola voleb, situace byla posuzována jako zdaleka ne rozhodnutá a navíc zkomplikována dalšíma dvěma kandidáty. Tím byli kandidát François Bayrou za UDF⁴ a J.-M. Le Pen za Národní frontu. Hlavním úkolem předních kandidátů pro postup do druhého kola tedy bylo nejen sjednotit svou vlastní stranu a najít v ní podporu, ale zároveň hledat v dalších „vodách“. Pro N. Sarkozyho to byly jednoznačně vody lepenistického voličstva. Nakonec rozhodl 22. duben 2007 ve prospěch dvou hlavních kandidátů S. Royal a N. Sarkozyho, přičemž N. Sarkozy porazil socialistickou kandidátku o 5,31%, když získal 31,18%⁵ hlasů. Podle průzkumů 21%⁶ voličů Národní fronty z roku 2002 volilo již v prvním kole voleb 2007 kandidáta UMP a v kole druhém, které přineslo jméno nového prezidenta Francouzské republiky Nicolase Sarkozyho, to bylo 63%⁷ lepenových voličů.⁸ Otázkou tedy zůstává, jak velkou roli hrála témata imigrace a národní identity v Sarkozyho kampani proto, aby přiměl Le Penovi voliče hlasovat v jeho prospěch a proto, aby se N. Sarkozy nakonec stal vítězem voleb 2007.

---

² Perottino, Michel. *Francouzský politický systém*. EPS, Praha 2005, s. 255.

³ Unie pro lidové hnutí.

⁴ Svaz pro francouzskou demokracii.

⁵ Présidentielle 2007 : Résultats du premier tour. Dostupné z WWW <<http://www.presidentielle-2007.net/resultats-premier-tour.php>>, staženo dne 12. dubna 2009.

⁶ Roux, Guillaume; Tournier, Vincent. L'UMP, de Sarkozy aux législatives: une mutation décisive du vote de droite? (*Titre : 2007 : élections du changement ?*). In *Revue politique et parlementaire*, n°1044, juillet-août-septembre 2007, s. 74.

⁷ 2nd tour présidentielle 2007, Comprendre le vote des Français. Qui a voté quoi ? Les motivations de vote - 6 mai 2007. Dostupné z <<http://www.ipsos.fr/presidentielle-2007/pdf/ssu-2eTour.pdf>>, staženo dne 12. dubna 2009.

⁸ Celých 63% Le Penových voličů volilo ve druhém kole N. Sarkozyho a to i přesto, že jejich leader vyzýval k absenci ve druhém kole.

Svou prací bych chtěla ukázat, že výběr témat imigrace a národní identity i způsob jejich podání N. Sarkozyem nebyl náhodný, nýbrž byl učiněn s ohledem na priority a požadavky voličů Národní fronty. Ve své práci se budu snažit zodpovědět otázky typu: Jaké místo je ve Francii přičítáno těmto klíčovým tématům Sarkozyho kampaně? Jak tyto otázky pojímá největší Sarkozyho konkurent v této oblasti Národní fronta a její leader J.-M. Le Pen? A nakonec, jak se staví N. Sarkozy k těmto prioritním tématům? Jak je definuje a prezentuje voličům? Jsou jeho projevy vždy jasné a jednoznačné? Nakolik tato témata ovlivnila rozhodování voličů Národní fronty a jaké byly ostatní faktory?

Následující stránky se tedy pokusí zmapovat místo témat imigrace a národní identity ve francouzských politických reáliích s důrazem na jejich pojetí N. Sarkozyem. Důvodem, proč jsem zvolila toto téma, je především fakt, že doposud žádný francouzský politik v boji o prezidentské křeslo nepoužil tak silný nátlak na extrémní pravici a její voliče, která si v národních a imigračních tématech od 80. let udržovala svůj monopol. Zároveň toto téma není téměř vůbec zpracováno českými zdroji i přesto, že se jednalo o jeden z hlavních rysů posledních prezidentských voleb ve Francii. Z tohoto důvodu jsem také čerpala především ze zahraničních (francouzských) zdrojů - článků, studií, průzkumů a projevů kandidátů. Jeden z hlavních zdrojů pro mou práci představovala publikace od Gérarda Noiriel s názvem „À quoi sert l'identité nationale“ Hlavní problém s literaturou, který nastal, byla zejména otázka objektivnosti žurnalistických materiálů. Vzhledem k tomu, že se jedná o téma poměrně nové, žurnalistické zdroje byly pro mou práci zásadní. Dalším problematickým bodem byla otázka veřejných průzkumů. Ty, jak jsme si vědomi, nemusejí být vždy stoprocentně objektivní a stoprocentně reflektující realitu. Záleží totiž na několika aspektech, jako například způsobu položení dotazu, nabízené odpovědi apod.

Má práce bude sčítat dvě části, přičemž v první a druhé rozeberu samotná témata národní identity a imigrace. V každé z nich se pokusím ukázat jejich místo ve Francii a uchopení tématu Národní frontou, přičemž hlavní část bude věnována místu a způsobu prezentace problematiky přímo v prezidentské kampani N. Sarkozyho. Poslední kapitola druhé části bude obsahovat jednak částečný rozbor Sarkozyho projevů zaměřených na tuto tematiku, způsobu prezentace a závěrem také ukázkou konfrontace s ostatními kandidáty. Na konci práce a zároveň v závěru poslední části se pokusím o shrnutí důležitosti těchto témat na základě volebních průzkumů, přičemž se zde budu zabývat i ostatními tématy, která hrála roli v rozhodování lepenistických voličů.

1. Národní identita

1.1 Národní identita ve Francii

Otázka národní identity v posledních letech a zejména během prezidentské kampaně v roce 2007 se znovu dostala do centra zájmu. O tento „comeback“ národní identity na titulní stránky francouzských deníků se zasloužil N. Sarkozy, když prohlásil, že v případě svého zvolení, vytvoří nové Ministerstvo imigrace a národní identity. Toto téma vzbudilo nebývalé napětí a ne jeden historik, vědec či politik se zabýval vlastní definicí národní identity. Jak však poznamenal francouzský historik Gérard Noiriel, neexistuje žádná jednotná definice, která by byla přijatelná pro všechny.⁹ I přesto se ve své knize „*À quoi sert l'identité nationale*“ (K čemu slouží národní identita) pokusil o stručné shrnutí jejího vývoje v dějinách Francie s tím, že poukázal i na některé body, ve kterých se N. Sarkozy inspiroval pro svou kampaň.

Národní identita byla podle G. Noiriela zdrojem politických neshod již od Velké francouzské revoluce, kdy proti sobě postavila republikány (tehdejší levici) podporující národ a monarchisty (tehdejší pravici) odmítající tento slovník. Hlavním důvodem byl nesouhlas monarchistů se všeobecným hlasovacím právem a principem rovnosti všech občanů.

Další mezník ve vývoji národní identity G. Noiriel vidí v období francouzsko-německých válek. Definice národa nabývá právě v druhé polovině 19. století na významu, a to zejména v opozici k německé definici. V roce 1882 v rámci konference „*Qu'est-ce qu'une nation?*“ (Co je národ?) Ernest Renan s cílem přesvědčit přítomné, že Alsasko-Lotrinsko je francouzské, přišel s definicí národa, jehož základem je „*vůle žít společně*“¹⁰. Chtěl se tak vymezit vůči německé kulturní koncepci národa. Ve stejné době, a to už pod III. republikou, došlo k mnohým institucionálním změnám, díky kterým národní identita vůbec poprvé nabývá právního významu. Jednalo se o zákon z roku 1889 o francouzské národnosti, který ustanovoval volební právo pro všechny dospělé muže francouzské národnosti se schopností mobilizace a boje. Odvod na vojnu byl v této době mj. vnímán jako symbol „národní solidarity“. Z národní identity se tedy stává otázka politická, patřící státu.

⁹ Grossman, Evelyn. *L'“identité nationale“: un faux problème*. Dostupné z WWW <<http://www.laviedesidees.fr/L-identite-nationale-un-faux.html>>, staženo dne 15. března 2009.

¹⁰ Ibid.

V dalším období, tedy v době před I. světovou válkou, poznamenal intelektuální život Francie rozdíl mezi pojetím národní identity Maurice Barrèse a Jean Jaurèse. Barrès zastává bezpečnostní princip národní identity, přičemž ji staví do ohrožení před vnitřními a vnějšími nepřáteli. Mezi tyto nepřátele patří Židé, úředníci, bolševici a brzy také muslimové. Na rozdíl od Barrèse Jaurèse seskupuje všechny ty, co Francii milují, ale zároveň odmítají jakoukoliv pomstu Německu. Ve 30. letech, období ekonomické a sociální krize, se volá po imigraci, která neporuší „francouzskou rasu“¹¹. Již tehdy se jednalo o tzv. „výběrovou imigraci“, kdy byly privilegovány národy jako Italové či Poláci, kteří byli bílí a katolíci. V žádném případě to však neznamenalo, že by tito přistěhovalci byli přijímáni bez jakýchkoliv problémů. Už tehdy zaznívaly protipřistěhovalecké hlasy.

Gérard Noiriel zastává názor, že spojení „národní identita“ se ve francouzském slovníku začíná objevovat až během 70. let 20. století.¹² Podle něj se jedná o francouzskou podobu „national identity“, která v USA existuje již od 50. let. Ve Francii byl tento pojem zpočátku používán ve spojení s regiony, které se bouřily proti imperialismu dominující identity.¹³ Od 80. let si výraz naplno osvojila Národní fronta, která z něj udělala prioritní téma svého programu, přičemž národní identita je podle ní ohrožena cizincem, který pro ni představuje životní nebezpečí.

G. Noiriel tímto chtěl poukázat na to, jak se N. Sarkozy inspiroval během své kampani historií, když se přiklonil k bezpečnostní verzi národní identity Maurice Barrèse.¹⁴ (N. Sarkozy se ovšem „opíral“ i o Jaurèse). Ve svých projevech totiž varuje před krizí národní identity, která je ohrožena nově příchozími imigranty nemající snahu se integrovat. Sám sebe však prezentoval jako ideálního imigranta, který zcela pronikl do francouzské identity a je tak příkladem dokonalé integrace.

1.2 Národní fronta a její monopol na téma národní identity

Národní fronta od svého počátku řadí otázku národní identity a její ochranu mezi přední témata svého programu. Od začátku ji však spojuje s otázkou imigrace, kterou označuje za hlavní nebezpečí pro Francii a její identitu.

---

¹¹ *Nation et identité nationale*. Dostupné z WWW

<www.la-revanche-des-ses.fr/NATIONETIDENTITENATIONALE.pdf>, staženo dne 15. března 2009.

¹² Noiriel, Gérard en entretien avec Gérard Mauger. „L'identité nationale“ en France. In „Savoir/agir“, n°2, 2007.

¹³ Ibid.

¹⁴ *Nation et identité nationale*. Dostupné z WWW

<www.la-revanche-des-ses.fr/NATIONETIDENTITENATIONALE.pdf>, ...

Pro Národní frontu se národní identita necharakterizuje pomocí univerzálních hodnot, jakými jsou svoboda, rovnost a bratrství.¹⁵ Vysvětluje to tím, že pokud se Eskymák či Angličan ukáže jako svobodný a bratrský, nestane se tak automaticky Francouzem. Podle Národní fronty francouzská identita vychází ze společné minulosti, společných filozofických hodnot a morálních zásad vycházející z křesťanské civilizace, která je vyjádřena zvyky, mravy a způsobem života. Z této definice následně vyplývá, že podle Národní fronty se každý cizinec, který se chce usadit na území Francie, musí nejdříve asimilovat. Začít by měl zvládnutím jazyka, historie, zvyků a dojít k tomu, že aniž by vyvolal posměch, mohl říci „naši předci Galové“.¹⁶

Vrátíme-li se k definici hlavního nebezpečí tolik Národní frontou chráněné národní identity, můžeme konstatovat, že jím je masová imigrace. Zároveň však Národní fronta ve svém programu výslovně označuje jednu cílovou skupinu, a to přistěhovalce vyznávající náboženství islám. Podtitulek „*Non à l'islamisation de la France!*“¹⁷ (Ne islamizaci Francie!) mluví za vše. Nezůstalo však u „pouhého“ nadpisu. V programu Národní fronty nalezneme několik přímých i nepřímých pejorativních vyjádření na adresu muslimských obyvatel ve Francii a islámského náboženství. Naráží například na neslučitelnost muslimských zvyků a zásad (jako například každodenní život, postavení ženy atd.) s hodnotami francouzské civilizace. Národní fronta také poukazuje na existenci sítí, které přímo nabádají muslimské imigranty z druhé generace k neintegraci do francouzské společnosti s odkazem na ničení islámské identity. To pak může vyústit v události, jakou byla například smrt mladé Turkyně v Nancy, která se chtěla provdat za „pravého“ Francouze¹⁸. Jasně se vyjádřil v té době druhý muž Národní fronty Bruno Mégret: „...*Jestliže mohla /Francie/ od poloviny 19. století do začátku 20. století přijímat cizince především evropského původu katolického vyznání (Italy, Poláky, Španěle, Portugalce). ... Nemůže postupovat stejně s přistěhovalci posledních dvaceti let z Maghrebu¹⁹, Afriky, Turecka, Pákistánu a Indie [...] Masová imigrace přijímaná dnes Francií představuje nebezpečí pro národní identitu.*“²⁰

---

¹⁵ Liberté, égalité, fraternité.

¹⁶ *300 mesures pour la renaissance de la France*. Dostupné z WWW <<http://www.frontnational.com>>, staženo dne 10. března 2009.

¹⁷ *300 mesures pour la renaissance de la France (L'immigration : des menaces mortelles pour la France et les Français)*. Dostupné z WWW <<http://www.frontnational.com>>, staženo dne 10. března 2009.

¹⁸ Français de souche.

¹⁹ Země severní Afriky.

²⁰ Mégret, Bruno. *Front National, 300 mesures pour la renaissance de la France*. Programme de gouvernement, Paris, s. 30-31.

Ve jménu boje za francouzskou identitu Národní fronta odmítá také multikulturní společnost s tím, že historie ukázala, že kdekoliv žili lidé odlišní jinou rasou, jazykem, kulturou a radikálně odlišným náboženstvím, asimilace se ukázala jako nemožná a dříve či později nastaly konflikty.²¹

Mezi způsoby, jak tomuto nebezpečí čelit, nabízí Národní fronta konec masivní imigrace a kontrolu vlastních hranic v rámci evropského bezhraničního prostoru. Dále potom zrušení desetiletých pobytových karet a nakonec také konec všech ghett na předměstích, čehož chce Národní fronta docílit tím, že sociální bydlení připadne francouzským občanům.

1.3 Nicolas Sarkozy a národní identita

1.3.1 Národní identita - téma staronové a průlomové

I přestože se zdálo, že je již téma národní identity vyčerpáno v předvolební kampani v roce 2007, znovu našlo své místo. Stejně tak jako v roce 2002 prezidentské kampani dominovala otázka bezpečnosti, v roce 2007 se jí stala národní identita. Zasloužil se o to pravicový kandidát N. Sarkozy. Toto téma mělo podle Érica Dupina²² všechny předpoklady stát se klíčovým tématem kampaně. Je to otázka, která shrnuje hlavní obavy francouzského obyvatelstva.²³ Podle Sarkozyho protikandidátky Ségolène Royal se dokonce jedná o „*existenční otázku*“²⁴. Oficiální začátek „*operace Národní identity*“²⁵ se počítá ode dne, kdy v pořadu „*À vous de juger*“ na televizním kanálu France2 kandidát na prezidenta Nicolas Sarkozy oznámil, že v případě svého zvolení založí nové ministerstvo s názvem „*Ministerstvo imigrace a národní identity*“. Své rozhodnutí zdůvodnil především tím, že „*V současné době otázka imigrace spadá pod tři různá ministerstva: Ministerstvo zahraničí, sociálních věcí a vnitra, z čehož vyplývá, že neexistuje imigrační politika (...) a proto je třeba toto ministerstvo*“²⁶. Toto prohlášení je považováno mnoha pozorovateli (především pak Gérardem Noirielem)

²¹ „*Identité nationale*“ et immigration, les liaisons dangereuses de Nicolas Sarkozy. Dostupné z WWW <<http://www.ldh-toulon.net/spip.php?article1909>>, staženo dne 15. března 2009.

²² Dupin, Éric. *L'“identité nationale”, une thématique codée qui profite à Sarkozy, mais pas à Le Pen*. Dostupné z WWW <www.Lefigaro.fr>, staženo dne 15. března 2009.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ Noirielle, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. Marseille : Agone ; [Saint-Denis] : CVUH, Comité de vigilance face aux usages publics de l'histoire, impr. 2007, s. 85.

²⁶ „*A vous de juger*“, France 2, 8. března 2007, Dostupné z WWW <<http://programmes.france2.fr/a-vous-de-juger/28797704-fr.php>>, staženo dne 15. března 2009.

za mezník celých prezidentských voleb roku 2007.²⁷ I přestože sám kandidát neshledává ve spojení imigrace a národní identity v názvu ministerstva nic šokujícího, na francouzské politické scéně vyvolalo jeho prohlášení značné pozdvižení a napětí. Sarkozyho odpůrci ho kritizovali jednak za spojení těchto dvou výrazů, které dohromady vytváří velmi citlivou formulaci, která ukazuje imigraci v negativním světle a zároveň za „lovení“ voličů ve vodách Národní fronty.

N. Sarkozy tak tímto započal hlavní útok na voliče Národní Fronty, neboť extrémní pravici nechtěl v žádném případě ponechat monopol národních témat, jak se vyjádřil ve svém projevu v Caen. „*Budu pokračovat v mluvení o národní identitě ... protože nechci nechat monopol národa extrémní pravici ...*“²⁸ Dalším důvodem, proč začal N. Sarkozy o národní identitě hovořit byl fakt, že velká část Francouzů mu v boji za národní identitu přiznává největší důvěru ze všech kandidátů. Podle průzkumu ze dne 19. března to bylo celých 34% oproti 27% pro S. Royal.²⁹ Návrh vytvoření ministerstva mu také pomohl upevnit své postavení v předvolebních průzkumech v době, kdy velká pozornost byla věnována nebyvalému vzestupu kandidáta UDF F. Bayrou. Dne 8. března však Nicolas Sarkozy nestál než na začátku bitvy za národní identitu. Jakým způsobem bude toto téma hájit a co vlastně pro něj národní identita znamená, se mělo ukázat v nadcházejících dnech. Do prvního kola zbývá přibližně měsíc a půl času.

1.3.2 Sarkozyho způsob prezentace tématu národní identity

Hlavní ofenzíva „*operace Národní identita*“ proběhla v rámci dvou projevů, a to dne 9. března v Caen a následně 13. března v Besançonu. Nicméně už během svého projevu dne 14. ledna 2007 po svém jmenování prezidentským kandidátem UMP vyhradil národní identitě jasné místo ve svém programu. „*Moje Francie je národ, který vyžaduje identitu a přijímá svou historii*“³⁰ prohlásil Nicolas Sarkozy v tento den. Podíváme-li se na detaily Sarkozyho předvolební strategie v rámci boje za téma národní identity, můžeme prohlásit, že on a jeho tým nenechali nic náhodě. Dokonce i místa projevů, během kterých hodlal promluvit o identitě Francie, jejích hodnotách a integraci nově příchozích, byla vybrána s jasným cílem. V Caen i v Besançonu věnoval část svého projevu místním, na kterých ukázal případ úspěšné integrace do francouzského

---

²⁷ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 81.

²⁸ Projev Nicolase Sarkozyho v Besançonu ze dne 13. března 2007. Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-13&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

²⁹ Sondage BVA-Orange-Presse régionale, vydáno dne 29. března 2007, Dostupné z WWW <<http://www.bva.fr/sondages.php?id=540>>, staženo dne 15. března 2009.

³⁰ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 82.

národa. V Normandii (Caen) nezapomněl například zmínit roli Vikingů, kteří „*smíchali svou krev s krví Galů a Franků, přijali křesťanství a následně bojovali a bránili svůj nový národ*“³¹.

Na atraktivnosti jeho programu v rámci národní identity se podílel bezesporu i způsob, jakým ho prezentoval. Jeho proslovy jsou, ne náhodou, často přirovnávány ke kázáním amerických knězů. Jeho prezentační schopnosti v tomto případě jednoznačně hrály v jeho prospěch a u svých posluchačů často vyvolával velké emoce. Tuto tezi samozřejmě podporuje i fakt jakou strategii pro představení hlavních bodů svého programu použil. Aby z tohoto tématu udělal N. Sarkozy absolutně primární téma své kampaně, ukázal se před svými posluchači jako ten, který mluví o něčem, čehož se ostatní bojí a že je to právě on, který prolomí toto tabu. Držel se tak ostatně jednoho ze svých hlavních hesel své kampaně „*la rupture*“ (průlom). V tomto smyslu se prezentoval ve svém projevu v Besançonu slovy: „*Mluvit o národní identitě mi nenahání strach. Dobře jsem pochopil, že pro některé říct «národní identita» je sprosté slovo, ... že mluvit o národní identitě není vhodné, ... že se jedná o tabu, ... že je pokládáno za nebezpečné vydat se na toto pole, ... a že politik, kterému není jeho kariéra lhostejná, by měl od tohoto tématu spíše upustit*“³². Využil tak faktu, že téma národní identity odjakživa jednoznačně spadalo do slovníku Národní fronty, která z čehož také naplno profitovala a ostatní strany ji toto pole přenechaly. Z toho však v tomto momentě N. Sarkozy profitoval a před Francouzi se tak mohl ukázat jako hrdina

a jediný upřímný kandidát, který se nebojí riskovat. „*Nevěřím v politiku, která nic neříká, která si nic nemyslí a která upřednostňuje mlčení před riskováním ... Chci být upřímný a čestný.*“³³

Aby Francii přesvědčil, jak důležitým a klíčovým tématem národní identita pro ni je, a že toto téma ne zvolil bezdůvodně, diagnostikuje ve svém projevu v Caen hlubokou krizi, kterou celá Francie právě prochází. Podle něj „*21. duben 2002*³⁴, *vítězství « ne » v hlasování o Evropské ústavě, nárůst extremistických a protestních hlasů jsou jasnými ukazateli hluboké krize národní identity*“³⁵. K podtrhnutí vážnosti situace přidává, že se jedná o krizi těžkou, hlubokou a nebezpečnou.

---

³¹ Projev Nicolase Sarkozyho v Caen ze dne 9. března 2007. Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-09&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

³² Projev Nicolase Sarkozyho v Besançonu, 13. března 2007. ...

³³ Ibid.

³⁴ Postup J.-M. Le Pena do druhého kola prezidentských voleb.

³⁵ Projev Nicolase Sarkozyho v Caen, 9. března 2007. ...

1.3.3 Sarkozyho definice národní identity

Ve svých projevech se N. Sarkozy snažil svým posluchačům vysvětlit, co pro něho národní identita znamená. Podle G. Noiriel a i přestože na tuto definici čekalo nemálo jeho posluchačů, ucelená definice nikdy úplně nepadla.³⁶ Abychom si udělali celkovou představu o tom, v čem národní identita ve slovníku Nicolase Sarkozyho spočívá, je více než nutné vzít v úvahu všechny jeho projevy na toto téma. Až poté se nám dostane její ucelenější obraz. Ve svém projevu v Caen například přináší částečnou definici. Rozděluje zde své uvažování o národní identitě do dvou rovin. Nejprve definuje Francii jako zázrak a duši. V druhé rovině ji vidí jako republiku, která má své vlastní hodnoty, podle kterých ji můžeme charakterizovat.³⁷

Vrátíme-li se k první rovině definice (přičemž bude v průběhu doplňována výroky z ostatních projevů), dozvíme se, že tento zázrak Francie spočívá ve velikosti vlasti, která je tvořena z mnoha malých vlastí spojených vůlí žít společně, sdílet jeden jazyk, historii, způsob bytí a myšlení, přičemž osobní historie a osudy nejsou ohroženy. N. Sarkozy ještě upřesňuje, že „*Francie není ani rasa, ani etnikum, ale duše, duchovní princip, živá země, ke které se každý cítí být připoután záhadným poutem, o kterém vcelku nic neví. Jediné co ví je, že pokud by toto pouto zpřetrhal, ztratil by něco ze sebe sama*“³⁸. K definování francouzské identity N. Sarkozy, lidově řečeno, působil na city voličů. Z jeho definice v tomto směru v podstatě vychází to, že nakonec vlastně se Francie nijak nevysvětluje. Co je důležité, je totiž láska k ní, kterou má pouze pravý Francouz. Naopak nepřátelé Francie jsou ti, co ji nenávidí.³⁹

V další části kandidát vysvětluje, že Francie je republikou, jejíž hodnoty je nutné brát v úvahu a respektovat. Velkou část svého projevu tedy věnuje zejména oslavě republikánských hodnot, mezi kterými v Caen vyjmenovává například důstojnost, svobodu, spravedlnost, respekt druhého, rozum osvícenců či laicité.⁴⁰ Právě tyto základní principy a hodnoty má na mysli, když mluví o obraně národní identity, přičemž opakovaně zdůrazňuje, že „*je nebudeme (rozuměj Francie) s nikým konzultovat.*“⁴¹

Po snaze vysvětlit, co národní identita znamená, však N. Sarkozy přichází s tvrzením, že tento zázrak - Francouzská republika - je v ohrožení. Poslední část projevu v Caen směřuje tedy zejména k tomu, ukázat kdo je za touto hrozbou skryt

³⁶ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 88.

³⁷ Ibid., s. 87.

³⁸ Projev Nicolase Sarkozyho v Caen, 9. března 2007. ...

³⁹ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 87

⁴⁰ Ibid. - Laicité = „Laictví“ státu je založeno na důsledném oddělení veřejné sféry od náboženství, které je vytlačeno do sféry soukromé.

⁴¹ Projev Nicolase Sarkozyho v Besançonu ze dne 13. března 2007. ...

a dokreslit tak definici národní identity popisem jejího opaku. A právě v tento moment přichází ono „nebezpečné“ spojení mezi imigrací a národní identitou, kterou N. Sarkozy oznámil již den předtím. Proč je toto spojení považováno odpůrci Sarkozyho za nebezpečné? Jednoznačně proto, že právě za nebezpečí, které hrozí národní identitě označuje nelegální přistěhovalce a „communitarisme“⁴².

K definici nelegálního přistěhovalce se dostává přes popis Francouze. Z tzv. přistěhovalce bez papíru ve své definici vytváří jakési monstrum, které neumí francouzsky, nechce se integrovat, přijmout tak za vlastní francouzské hodnoty a to, co nerespektuje francouzské zákony.⁴³ Francouz je tedy jeho pravým opakem. Je to ten, kdo miluje Francii, sdílí její společnou historii, hodnoty a mluví francouzsky. Nelegální přistěhovalec však nemůže podle Sarkozyho za těchto podmínek předpokládat, že mu budou přiznána stejná práva jako Francouzovi. V této spojitosti N. Sarkozy vyjadřuje politování, že „*se mluví velmi často o právech a tak málo o povinnostech.*“⁴⁴ Zárodek problému vidí N. Sarkozy v předchozích imigračních politikách, které nebyly dostatečně důsledné. „*[...] velmi dlouhou dobu nikdo od nikoho nic nevyžadoval, a to ani respekt hodnot a zákonů ... tento přístup pak posílil jednu z nejzávažnějších krizí identity ve své historii.*“⁴⁵ A to je podle něj důvod, proč je nutné kontrolovat imigraci.

Za druhé nebezpečí, které ohrožuje národní identitu, považuje N. Sarkozy „communitarisme.“ Nikde svým posluchačům sice nevysvětluje, co tímto výrazem přímo myslí, ti si však mohou domyslet, že se jedná o protipól republiky a jejích hodnot. Definování jako v prvním případě probíhá pomocí popisu protikladu. Už v projevu v Caen označuje Sarkozy „communitarisme“ za opak republiky, která ho odmítá, neboť jen navrácí jedince k jejich etnickým a náboženským počátkům.⁴⁶ „Communitarisme“ je tedy podoba jakési „AntiFrancie“⁴⁷, které Sarkozy ve svých projevech věnuje dostatečně prostoru. Připouští sice, že respektuje všechny kultury světa, nicméně vyžaduje, že pokud někdo chce žít ve Francii, musí respektovat její hodnoty a zásady, které (jak už bylo zmíněno výše) jsou pro všechny neměnné. Za jedny z hlavních zásad, která zazní ve více projevech, považuje „*rovnost mezi mužem a ženou, právo ženy se vdát za koho chce, právo se rozvést, právo mladé dívky oblékat se podle toho, jak se cítí, právo ženy být léčena lékařem, kterým bude muž či*

---

⁴² Communitarisme je socio-politický termín označující lidi, kteří se snaží vytvářet komunity na základě etnické báze, přičemž jsou vnímány jako nebezpečné pro společenskou soudržnost.

⁴³ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale". ...*, s. 93-94.

⁴⁴ Projev Nicolase Sarkozyho v Caen ze dne 9. března 2007. ...

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale". ...*, s. 95.

žena.“⁴⁸ Není náhodou, že Sarkozyho definice anti-Francie cíleně poukazuje, ač nepřímou, na jednu hlavní cílovou skupinu, a to na muslimy a islámské náboženství. Každému postupně dojde a tím více francouzské společnosti, že tyto protiklady Francie jsou vlastně charakteristikou života muslimských obyvatel. Zároveň není tajemstvím, že se N. Sarkozy snaží oslovit voliče Národní fronty, ta totiž ve svém programu výslovně označuje muslimy a islám jako hrozbu pro francouzskou identitu.⁴⁹ Projev v Caen byl však v tomto smyslu pouhým pokračováním inauguračního projevu z ledna 2007, ve kterém N. Sarkozy již započal svůj útok na Le Penovi voliče.

V projevu z Versailles nalezneme výčet zvyků a tradic charakteristické pro muslimské obyvatelstvo. „*Podrobení ženy je opakem republiky, ti co si chtějí podrobovat své ženy, nemají ve Francii, co dělat. Polygamie je opakem republiky. Ti co ji praktikují, nemají ve Francii, co dělat. Obřízka je zásah do důstojnosti ženy, to je opakem republiky. Ti, co ji chtějí praktikovat na svých dětech, nejsou vítáni na území Francouzské republiky.*“⁵⁰ Tím se dostáváme k dalšímu manévru při prezentování svého programu v rámci národní identity. N. Sarkozy nikdy jednoznačně neoznačil „cílovou“ skupinu. Naopak nechává své posluchače si spojitosti a nuance domýšlet. Tím se výrazně liší od svého největšího soupeře na poli národní identity J.-M. Le Pena, který naopak cílovou skupinu označí na rovinu (viz kapitola výše). Zahrává si ale tímto se zákonem a už několikrát byl stíhán a odsouzen za rasistické výroky. V roce 1991 například za použití výrazu nemoci AIDS a její srovnání s nebezpečím, které pro Francouze přinášejí přistěhovalci.⁵¹ Je však více než jasné, že politik velkého formátu, jakým N. Sarkozy bezpochyby je, velice dobře si je vědom, co touto „hrou“ způsobuje. Navíc během své kampaně nevysloví ani jeden pozitivní výraz směrem k muslimům a islámskému náboženství. Využívá tak zarytých předsudků francouzské společnosti, jejíž celá třetina je přesvědčena, že muslimové nejsou Francouzi jako všichni ostatní.⁵²

Jako řešení současné krize národní identity nabízí N. Sarkozy, v případě svého zvolení, vytvoření nového Ministerstva imigrace a národní identity. To by mělo řešit otázky spojené s imigrací a národní identitou a rázně tak zakročit proti viníkům

---

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Noiriél, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 96.

⁵⁰ Projev Nicolase Sarkozyho ve Versailles ze dne 14. leden 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-01-14&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

⁵¹ Sida : Le Front national condamné, Dostupné z WWW < http://www.humanite.fr/1991-01-28_Articles_-OPPOSANTS-AU-TRACE-DU-TGV-MEDITERRANEE-SIDA-LEVEE-AMERICAINE-DE>, staženo dne 15. března 2009.

⁵² Noiriél, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 96.

současné krize. Otázka nového ministerstva však není žádnou novinkou, neboť již 12. prosince 2006 kandidát předeslal, že v případě svého zvolení by si přál jmenovat ministra zodpovědného za otázku imigrace a všech administrativních věcí se jí týkajících. Novinka, se kterou však předstoupil 8. března, je jeho název, do kterého přidal výraz „národní identita“.⁵³ Sarkozyho poradkyně pro kampaň Emmanuelle Mignon však tento lexikální výběr zdůvodňuje tím, že „*Tento výraz v sobě skrývá myšlenku, že Francie musí obnovit svou identitu a že pokud přijedeme do Francie, musíme ji milovat, respektovat její hodnoty a mluvit francouzsky*“⁵⁴.

1.3.4 Konfrontace s ostatními kandidáty

Jak bylo zmíněno výše, operace Národní identita byla N. Sarkozym vedena ve dvou hlavních projevech. První projev v Caen je obecně považován za mírnější, zatímco v Besançonu tento kandidát již reagoval na kritiku, které se mu dostalo ohledně jeho programu se zaměřením na národní identitu a to zejména ohledně návrhu na vytvoření nového ministerstva. N. Sarkozy si pokračoval dále svou cestou a jednoduše své kritiky označil za vnitřní nepřátele národa, kteří nemají rádi Francii a kteří mají strach mluvit o národní identitě. Použil zde tedy taktiku prezentovat se jako oběť a hrdina zároveň.⁵⁵ Svou ofenzívu proti svým soupeřům podtrhl v Nantes, když dal Francouzům na výběr mezi nepřáteli Francie a těmi, co Francii milují.⁵⁶

Sarkozyho soupeřům nejvíce vadil návrh nového ministerstva a zejména spojení výrazů imigrace a národní identity v jeho názvu. Výjimku dle očekávání tvořili kandidáti extrémní pravice. I přestože se z jejich strany ozývaly hlasy ohledně plagiátu, J.-M. Le Pen a stejně tak Philippe de Villiers vytvořili ještě mnohem radikálnější programy a oba dva souhlasili se spojením imigrace a národní identity. J.-M. Le Pen se nechal navíc slyšet, že popírání tohoto spojení znamená, popírat fakt, že imigrace může mít na národní identitu vliv.⁵⁷ Středový kandidát F. Bayrou, na kterého J.-M. Le Pen tímto narážel, se postavil proti návrhu ministerstva a ostrou kritikou zdůraznil, že se v žádném případě nevytváří ministerstvo, ve kterém se míchá dohromady imigrace

---

⁵³ M. Sarkozy joue l'électorat FN pour le second tour. In Le Monde, publikováno 14. března 2007, Dostupné z WWW http://www.lemonde.fr/cgi-bin/ACHATS/acheter.cgi?offre=ARCHIVES&type_item=ART_ARCH_30J&objet_id=984144>, staženo dne 15. března 2009.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. ..., s. 100.

⁵⁶ Ibid., s. 102.

⁵⁷ *L'identité nationale, passerelle entre droite et extrême droite*. In Libération, Dostupné z WWW <<http://www.liberation.fr/evenement/010196286-l-identite-nationale-passerelle-entre-droite-et-extreme-droite>>, staženo dne 15. března 2009.

a národní identita.⁵⁸ Stejně tak hlavní protikandidátka S. Royal se vyjádřila kriticky k návrhu nového ministerstva. Nechala se slyšet, že tato „*míchanice mezi přistěhovalci a národní identitou je podlá*“⁵⁹. Zároveň ale nemohla tuto výzvu pravicového kandidáta ignorovat a musela se k ofenzivě v otázce národní identity nějakým způsobem vyslovit. Po svém zareagovala o několik dní později, když závěrem svého projevu dne 23. března v Marseille vyzvala své obecnstvo, aby zazpívalo národní hymnu Marseillaisu a 14. července⁶⁰ vyvěsilo do oken francouzské vlajky. Na toto gesto levicové protikandidátky, pro kterou národní témata mají obecně zůstat tabu⁶¹, N. Sarkozy zareagoval hned při první příležitosti a zároveň si nenechal ujít možnost si ze své soupeřky udělat legraci. „*To je neuvěřitelné! Ještě před týdnem François Bayrou a Ségolène Royal tvrdili, že se mýlím. Paní Ségolène, ..., řekla dokonce, že je to podlé. A po tom, co tato slova vyslovila, pronesla celý projev na téma národní identity. Ale já se nehněvám, myslím, že je důležité, že pochopila.*“⁶²

Zároveň sdělil, že chce i nadále mluvit o národní identitě bez toho, aniž by byl označován jako fašista. A na adresu dvou nejsilnějších protikandidátů (S. Royal a F. Bayrou) se vyjádřil: „*Nebudu se učit od Socialistické strany, která Národní frontu použila, aby vyhrála volby.*“⁶³ *Co se centristy François Bayrou týče, ten je připraven zavést proporční systém pro legislativní volby a tedy připraven na to, že tam bude i Národní fronta.*“⁶⁴

Přes veškeré kritiky svých protivníků si N. Sarkozy mohl než gratulovat, neboť podle průzkumu francouzského deníku Le Figaro ze 16. března se 55% Francouzů vyjádřilo pozitivně k jeho novému ministerstvu.

Téma národní identity bylo zejména spolu s prohlášením o vytvoření nového ministerstva novinkou v programu N. Sarkozyho a v jeho předvolební kampani zaujalo prioritní postavení. Národní identita je však nedílnou součástí širšího tématu imigrace, které v předvolební kampani N. Sarkozyho, který chce získat co nejvíce voličů Národní fronty, nemohlo chybět.

---

⁵⁸ *Un ministère qui fait polémique.* Dostupné z WWW <www.rfi.fr>, staženo dne 15. března 2009.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Státní svátek Francie - výročí dobytí Bastily.

⁶¹ I přestože na počátku 20. století, to byla právě tato strana, v jejíž programu byla národní témata, v současné době jsou tato témata prioritami pravicových stran.

⁶² A la recherche de l'identité nationale. Dostupné z WWW <www.rfi.fr>, staženo dne 15. března 2009.

⁶³ V tomto případě N. Sarkozy naráží na změnu zákona v roce 1986, kdy tehdejší socialistický prezident François Mitterrand změnil zákon tak, aby se do Parlamentní sněmovny dostaly i menší strany a tím zmírnit svou porážku. Jednalo se o změnu z většinového na proporční systém.

⁶⁴ *Un ministère qui fait polémique.* Dostupné z WWW <www.rfi.fr>, staženo dne 15. března 2009.

2. Imigrace jako klíčové téma ve Francii (nejen) ve volbách 2007

Ačkoliv se otázka imigrace týká všech států Evropské unie, každý z nich se s ní vypořádává jiným způsobem. Záleží samozřejmě na podobě imigrace, její intenzitě a historii. Některé země řeší imigraci až v posledních několika letech, Francie je ale podle Patricka Weila označována za přistěhovaleckou zemi téměř od poloviny 19. století. Imigrační otázka je politickou prioritou již od 30. let 20. století, kdy nastaly v kontextu ekonomické krize první větší problémy s přijímáním dalších přistěhovalců. S narůstajícím počtem imigrantů tato problematika nabírala na důležitosti, dostávala se do centra politického dění a udržela si zde své místo dodnes. K nutnosti řešení imigrační otázky přispívá i podíl přistěhovalecké populace 8% z celkového obyvatelstva Francie.

2.1 Imigrace jako dlouhodobý problém Francie

I přestože v druhé polovině 19. století je Francie považována za zemi emigrantskou, během krátké doby se situace zcela změnila. Podle francouzského historika a politologa Patricka Weila tento zlom nastal v polovině 80. let 19. století, když během pouhých deseti let vzrostl podíl cizinců ve Francii z 1,7% z roku 1876 na 3% v roce 1886.⁶⁵ Byla to zejména ekonomická a politická situace, která řídila vlny přistěhovalců. Je to právě ekonomická deprese v letech 1873-1896, během které do Francie přijíždí čím dál větší počet přistěhovalců, čímž se postupně stává zemí přistěhovaleckou.⁶⁶ Hlavním motivem imigrace byly v této době zejména pracovní příležitosti v průmyslové oblasti. Počet přistěhovaleckého obyvatelstva postupně roste až do období po první světové válce, kdy přichází další imigrační zvláště silná vlna odůvodněná zejména demografickými ztrátami Francie. V roce 1931 tak Francie sčítá procentuálně více cizinců než Spojené státy americké.

Postupně se do nabírání nových imigrantů začal angažovat i stát. Nejdříve se jednalo o organizaci na základě mezinárodních dohod, následně od roku 1924 se tohoto úkolu ujala organizace k tomu určená S.G.I. (Société Générale d'Immigration) - imigrační společnost.⁶⁷ Vedle organizovaných náborů, přicházeli přistěhovalci také na vlastní pěst. Aby stát tento trend udržel a podpořil, legalizoval jejich pobyt. Nicméně v době nárůstu nezaměstnanosti jako důsledek Velké hospodářské krize třicátých let

---

⁶⁵ Weil, Patrick. Populations en mouvement, Etat inerte. In Fauroux, Roger; Spitz, Bernard (dir.). *Notre Etat, le livre bérété de la Fonction publique*. Paříž: Robert Laffont, 2000, s. 413.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

a nadále pokračující imigrace, způsobila názorové vyhrocení francouzské společnosti vůči přistěhovalcům. Tlak veřejnosti pak přiměl parlament ke stanovení početních kvót pro cizinecké pracovníky. Zároveň se však v období zrodu nacistických a frankistických režimů výrazně navýšil počet politických uprchlíků směřujících do Francie.⁶⁸ Už v této době podle P. Weila selhává řízení otázky imigrace, což dokládá skutečnost, že až do 2. světové války je Francie jedinou přistěhovaleckou zemí v Evropě bez adekvátní imigrační politiky.

Za výrazný mezník v uchopení otázky imigrace se bezesporu počítá přijetí „Opatření č. 45 - 2658 z 2. listopadu 1945“ stanovující podmínky vstupu a pobytu cizinců ve Francii. (*Ordonnance relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France*). Toto opatření se stalo základem pro pozdější imigrační zákony, které ho modifikují. Opatření zakládá několik povinností pro cizince pobývajících a pracujících na francouzském území. Nevedlo však k omezování imigrace, neboť ta přispívala ke snižování napětí na trhu práce a ke snižování sociálního tlaku.⁶⁹ Podmínkou pro povolení ke vstupu a pobytu ve Francii je podle opatření příslib zaměstnavatele o poskytnutí práce či přímo pracovní smlouva. Navíc pak dle „Opatření z 2. listopadu“ může být tento pracovník doprovázen svou manželkou či dětmi, případně o to požádat později.⁷⁰ Zásadní změnu, kterou toto opatření přineslo, byl tedy fakt, že z Francie udělalo trvale přistěhovaleckou zemí, a to jak pracovníků, tak jejich rodin.⁷¹ I přestože tedy před ustanovením opatření v listopadu 1945 probíhaly živé debaty ohledně národností diferenciac, stanovilo nakonec pravidlo udělení práva na pobyt (na jeden rok, tři či deset let) bez ohledu na národnost.

Neméně klíčový okamžik, jehož důsledky pocítuje francouzská společnost dodnes, přinesla alžírská nezávislost a s ní v roce 1962 podpis Evianských dohod. Tyto dohody přiznávaly alžírským imigrantům ve Francii stejná práva jako francouzským občanům, s výjimkou práv politických a navíc se mohli tyto přistěhovalci volně pohybovat mezi oběma státy.⁷² I přestože dohody měly zvýhodňovat Francouze z Alžíru, realita byla jiná. Nepříznivá ekonomická situace zapříčiněná ropným šokem spolu s nátlakem

---

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Danielová, Kateřina. Imigrační politika Francie se zaměřením na současnou situaci. Dostupné z WWW <<http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957389>>, staženo dne 2. dubna 2009.

⁷⁰ Weil, Patrick. *Populations en mouvement, Etat inerte. ...*, s. 415.

⁷¹ Ibid.

⁷² Kolmaš, Michal. 2005. *Vliv imigrace na francouzský politický systém a jeho jednání na mezinárodním poli od 60. let do současnosti*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Pavel Pšejja, Ph.D., Dostupné z WWW <http://is.muni.cz/th/182016/fss_b/Bakalarka.txt>, staženo dne 2. dubna 2009.

alžírské imigrace vedla v následujících letech k řadě dohod se snahou o stanovení pravidel pro příchozí alžírské imigranty. Situace však došla nakonec tak daleko, že se francouzská politická reprezentace odhodlala k razantnímu kroku - „zavřít hranice“ a pozastavit tak veškerou imigraci.⁷³ Za této situace byli pracovní přistěhovalci ve Francii zbyteční a spíše na obtíž. V roce 1974, kdy byla započata snaha o návrat stávajících přistěhovalců do země jejich původu, je ve Francii usazeno kolem 3 442 000 přistěhovalců (6,2 % z celkové populace).⁷⁴ Přistěhovalců původem z Alžíru bylo přibližně 14%, tzn. necelých půl milionu.

Od té doby se střídají přístupy k otázce imigrace, od méně k více restriktivním podle toho, která z vládních stran byla právě u moci. Nic se však nezměnilo na tom, že se počet přistěhovalců ve Francii během druhé poloviny 20. století výrazně zvýšil a s ním rostly i předsudky francouzské společnosti vůči nim.

Výrazný problém tkví už v samotné definici přistěhovalce. I přestože přistěhovalci tvoří důležitou část francouzské společnosti, ujednocená definice vznikla až v roce 1991. Podle „Haut Conseil à l'intégration“ je imigrantem člověk narozen cizincům v cizině dlouhodobě pobývajícím ve Francii, který může časem získat francouzské občanství. Hlavní problém však tkví podle Národního demografického institutu v tom, že označení imigranta je ve Francii trvalé. Jinými slovy to znamená, že i když imigrant získá francouzské občanství, dále zůstává přistěhovalcem.⁷⁵ Nicméně důležitým aspektem, který v tomto vnímání hraje klíčovou roli, je barva pleti. Jsou to totiž zejména francouzští občané černé pleti, kteří jsou okolím vnímáni za přistěhovalce bez ohledu na to, že oficiálně imigranty nejsou. I přestože podle Patricka Weila 25% dnešní francouzské populace má cizinecký původ na základě generace svých prarodičů⁷⁶, jedná se o Francouze mající stejná práva jako všichni ostatní. Podle P. Weila „ostatní“ Francouzi, i přesto že mají cizinecký původ, nejsou této záměně vystavováni. Ve skutečnosti jsou však důležité ještě ostatní faktory, které hrají roli ve vnímání přistěhovalců „druhé či třetí generace“⁷⁷ bílé pleti. Záleží potom například na náladě ve společnosti, sociální vrstvě apod. Nejenom tedy, že většina francouzských občanů

---

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Weil, Patrick. *Populations en mouvement, Etat inerte. ....*, s. 415.

⁷⁵ Definice imigranta. Dostupné z WWW

<<http://www.ined.fr/fr/lexique/bdd/mot/Immigr%C3%A9/motid/55/>>, staženo dne 28. března 2009.

⁷⁶ Vos questions sur les statistiques ethniques. Dostupné z WWW <<http://www.20minutes.fr/article/314155/Chats-Vos-questions-sur-les-statistiques-ethniques.php>>, staženo dne 18. dubna 2009.

⁷⁷ Tento termín označuje děti či vnoučata přistěhovalců. Oficiálně však toto označení nemá žádný význam, neboť lidé spadající do této skupiny jsou již rozenými Francouzi.

černé pleti je stále považována za přistěhovalce, zároveň jsou spojováni s otázkou kriminality. To se například projevilo po nepokojích v roce 2005, kdy podle průzkumů vzrostl počet Francouzů s xenofobním smýšlením. Zatímco v listopadu 2003 59% Francouzů bylo přesvědčeno, že je ve Francii příliš imigrantů, tři týdny po nepokojích v roce 2005 tento počet stoupl na 63%.⁷⁸ Tím se dostáváme k další rovině uvažování a tou je vytváření předsudků médií. Podle O. Duhamela se totiž řada pramenů shoduje na tom, že tento nárůst xenofobního a rasistického smýšlení byl výraznější v místech, která se nacházela dále od centra nepokojů, tedy tam, kde se nepokoje nekonaly.⁷⁹ Za jednu z hlavních příčin tohoto nárůstu se tedy může považovat přílišná mediální dramatizace situace.⁸⁰ Automatické spojení termínu přistěhovalce s jednou skupinou obyvatel (muslimy) je pak výrazný u voličů Národní fronty, která spojení imigrace a muslimských obyvatel zakotvila přímo do svého programu.

2.2 **Národní fronta a její uchopení tématu imigrace**

Národní fronta téměř od samého počátku svého působení na francouzské politické scéně zajistila tématu imigrace centrální místo ve svém programu. Během druhých legislativních voleb, kterých se Národní fronta účastnila v roce 1978 se ukázalo, jakým směrem se bude Národní fronta v imigrační otázce ubírat v příštích letech. J.-M. Le Pen tento krok zdůvodnil tím, že u Francouzů cítí obavu z „*divoké imigrace*“⁸¹, a že cítí povinnost k nim promluvit a přinést řešení. Již od začátku Národní fronta a její leader J.-M. Le Pen prezentoval imigraci jako příčinu veškerého zla, tedy především problémů, které tehdejší francouzskou společnost trápily. Výjimkou nebyla vyjádření typu: „*imigrace je zodpovědná za výrazné zhoršení nezaměstnanosti, daňového systému a kriminality /insécurité/*“⁸². V Le Penově překladu to znamenalo, že v roce 1993 byly ve Francii 2 milióny imigrantů beroucí „pravým“ Francouzům práci. To bylo pouhé navázání na první legislativní kampaň roku 1978, kdy se François Duprat (neonacista a člen Národní fronty zodpovědný za její propagandu) nechal inspirovat nacistickým výrokem z 30. let „*500 000 nezaměstnaných, 400 000 Židů, řešení je jednoduché*“⁸³.

---

⁷⁸ *L'image du Front national dans l'opinion*. Dostupné z WWW <<http://2007.tns-soufres.com/etude.php?id=209>>, staženo dne 20. března 2009.

⁷⁹ Duhamel, Olivier. *Révoltes de banlieues et image du Front national*. L'état de l'opinion 2006, s. 51-65.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ *Le Pen dans le texte: retour sur un reportage, 10 ans après*. Dostupné z WWW <<http://www.politique.net/2007032103-le-pen-dans-le-texte-10-ans-apres.htm>>, staženo dne 28. března 2009.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

Na propagačním plakátu legislativní kampaně Národní fronty pak stálo: „3 milióny nezaměstnaných, 3 milióny imigrantů navíc“⁸⁴. Le Pen prostě vidí Francii jako po tisíc let neměnnou zemi, která je dnes ohrožena masovou imigrací cizinců.⁸⁵ Příkladem může být jeden z bodů programu J.-M. Le Pena pro prezidentské volby 1995, který požadoval postupnou repatriaci 3 milionů neevropských přistěhovalců.⁸⁶

V roce 2007 se Národní fronta pevně držela svého dávno nastoleného programu. Po výčtu negativních čísel vykreslující imigraci jako největší možné zlo pro Francii a snahu zdiskreditovat parlamentní strany v této otázce, přechází program Národní fronty k nabízeným řešením. Za každým ze svých návrhů uvádí také částku, která se tímto opatřením ušetří ze státní kasy.⁸⁷ Hlavní vize Národní fronty tkví zejména v zavedení tzv. nulové imigrace, a to prostřednictvím úplného zrušení rodinné imigrace a zastavení imigrace pracovní. Dále je k tomuto opatření podle programu Národní fronty nutné prosadit a uvést v činnost následující kroky. V první řadě se chce zasadit o zrušení sociálních dávek pro imigranty a zavést v této otázce národní preferenci. Jinými slovy použití hesla „Francouzi napřed“, což v praxi znamenalo poskytnutí sociálních dávek přednostně Francouzům. Dále potom zavedení kontroly hranic, v rámci které požaduje úplné zrušení imigrace na základě rodinných vazeb, vyhoštění cizinců delikventů a také snížení platnosti pobytových karet z deseti na tři roky. Další plánovaný bod spočívá v principu spolu-rozvoje (co-développement)⁸⁸ a nakonec zavedení politiky asimilace.

Hlavní program Národní fronty prezentoval leader J.-M. Le Pen v několika projevech během kampaně zaměřených na imigraci. V nich kritizoval především svého největšího rivala N. Sarkozyho, kterému „věnoval“ ne jeden ze svých projevů. Velká část kritiky také směřovala k politickému vedení jako takovému, které se podle Le Pena snaží o zfalšování reálných počtů přistěhovalců ve Francii. Stejně tak jako jeho soupeř Sarkozy, dává současnou situaci za vinu předešlým politickým reprezentacím (s tím rozdílem, že kritizuje i pravicové politiky), které v polovině 70. let zavedly pracovní

---

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid

⁸⁶ Textes et documents rassemblés par Didier Maus. *Élection présidentielle des 23 avril et 7 mai 1995*. La documentation française, Paris, 1995, s. 106.

⁸⁷ Le Programme - Immigration. Dostupné z WWW

<<http://www.frontnational.com/programmeimmigration.php>>, staženo dne 15. března 2009.

⁸⁸ Co-développement je princip spolupráce mezi zeměmi vyspělými a nevyspělými, kdy první zmíněné pomáhají třetím zemím s rozvojem ekonomiky, životního prostředí či demokratických institucí. V tomto kontextu je to zejména s cílem vytvořit takové podmínky v emigračních zemích, aby obyvatelé neodcházel jinam, v tomto případě do Francie.

programy a následně nechaly rozvinout nekontrolovatelnou imigraci na principu rodinných vazeb. Všechny dohromady obviňuje z dnešních problémů na předměstí.⁸⁹

2.3 Imigrace a Nicolas Sarkozy

2.3.1 Dlouhá cesta do Elysejského paláce

Existuje řada názorů na to, kdy vlastně začala prezidentská kampaň N. Sarkozyho. Někteří tvrdí, že právě v okamžiku, kdy byl zvolen prezidentem UMP, jiní zase, že to bylo v období, kdy získal křeslo ministra vnitra. V každém případě, oba dva posty Sarkozymu zcela určitě pomohly při zviditelnění a růstu popularity. Zároveň (jak již bylo řečeno v úvodu) jako ministr vnitra měl logicky blíže k tématům týkajících se imigrace a mohl tak prokázat svou kompetentnost v oblasti. Post prezidenta UMP byl zase důležitý předstupu na cestě stát se kandidátem na prezidenta.

Klíčový v otázce imigrace byl však zcela jistě post ministra vnitra, který N. Sarkozy obdržel po prezidentských volbách v roce 2002. I přestože to bylo zpočátku jím samotným vnímáno jako zklamání, neboť se s N. Sarkozym počítalo spíše jako s novým premiérem, tato funkce mu pro jeho další cestu přinesla mnohem více. V tomto křesle N. Sarkozy vytrval až do roku 2004 a následně se na stejný post vrátil v roce 2005. Zůstal zde až téměř do předvečera prezidentských voleb, tedy do března roku 2007. Dne 26. března oznámil, že opouští post ministra vnitra, aby se mohl plně věnovat prezidentské kampani. Tyto dva (tři) posty, jak se mnozí shodují, sehrály v jeho pozdějším zvolení prezidentem republiky rozhodující roli.⁹⁰ Právě v tomto období se jasně ukázal jeho přístup k otázce imigrace, který ocenili zejména voliči Národní fronty. Rozhodující byly dva zákony, první z roku 2003 a druhý z roku 2006. V rámci těchto zákonů dal N. Sarkozy novou podobu imigrační politice Francie, která spočívala především v zavedení tzv. výběrové imigrace, v boji proti nelegálním přistěhovalcům, v přísnějších pravidlech pro rodinnou imigraci a také v nových pravidlech pro integraci nově příchozích imigrantů.

Nejenom zákony byly vidět za ministrem vnitra. Během svého mandátu na ministerstvu vnitra zažil N. Sarkozy nejedny těžké časy. K těm se však dokázal postavit čelem. Když na podzim roku 2005 vypukly nepokoje na předměstích Paříže a v dalších

---

⁸⁹ Projev Jean-Marie Le Pena v Paříži dne 15. dubna 2007, Dostupné z WWW < <http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=LePen&p=2007-04-15&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

⁹⁰ Sous la direction de Pascal Perrineau. *Le vote de rupture : les élections présidentielle et législatives d'avril-juin 2007*,. Paris, Sciences - Po Les Presses, 2008, s. 121.

velkých městech, tvrdě se násilníkům postavil (podle některých až příliš). Slova „*Máte už dost té chásky? Zbavíme Vás jí!*“⁹¹ si na jednu stranu zasloužila velkou kritiku, na stranu druhou u Francouzů uspěla a vynesla Sarkozyho na první místo žebříčku popularity politických osobností. Celkem 63% Francouzů se v listopadu vyjádřilo kladně vůči jeho osobě oproti 52% téhož roku v říjnu.⁹² Další zjištění této ankety utvrdilo N. Sarkozyho v jeho počínání, když 12. listopadu 2005 dvě třetiny Francouzů schvalovalo jeho počínání na předměstích.⁹³ Podstatný v tomto bodě byl také fakt, že se mu dostalo téměř jednomyslné podpory zprava, tzn. 88% z jeho vlastní strany UMP a 90% od Národní fronty.⁹⁴ Stejně tak otázka vyhoštění odsouzených účastníků nepokojů navržena ministrem bezprostředně po nich, se setkala s podporou veřejnosti. Schválení tohoto kroku přišlo od 63% Francouzů, přičemž to bylo více jak polovina socialistických voličů, 2/3 voličů UMP a 90% příznivců Národní fronty!⁹⁵

Podstatnou roli sehraje problematika imigrace i v dalším období, v prezidentské kampani, pro N. Sarkozyho z kariérního hlediska pravděpodobně nejdůležitějším.

2.3.2 Imigrace v kampani Nicolase Sarkozyho

Prezidentská kampaň se podle institutu pro politický výzkum Sciences Po⁹⁶ dělí do tří fází. Úvodní část se počítá již od 1. prosince 2006 a trvala do 20. března 2007, tzn. do okamžiku, kdy je představen oficiální seznam kandidátů (kteří získali potřebných minimálních 500 podpisů oprávněných osob) pro nadcházející prezidentské volby. Dne 21. března začala tzv. prostřední část, která končí zahájením oficiální kampaně dne 8. dubna 2007. Od tohoto dne všechna média musí dodržovat absolutní rovnost mezi časem věnovaný jednotlivým kandidátům. Poslední fáze logicky trvala až do 1. kola voleb, tj. do 21. dubna 2007.

Sarkozyho kampaň (jak bylo řečeno výše) podle mnohých začala již podstatně dříve před těmito daty. Tato část se však bude zabývat pouze období ohraničeného těmito daty. Svou ofenzívu v oblasti imigrace N. Sarkozy zahájil s plným nasazením

---

⁹¹ *Nicolas Sarkozy*, 25 octobre 2005, Argenteuil, dans *un reportage France2 (la vidéo)*, paru 26 octobre 2005, Dostupné z WWW <<http://www.youtube.com/watch?v=Bs2TiewZWXI>>, staženo dne 15. března 2009.

⁹² Sondage - La popularité de Sarkozy bondit de 11 points.

Dostupné z WWW <<http://tf1.lci.fr/infos/france/2005/0,,3263480.00-popularite-sarkozy-bondit-points-.html>>, staženo dne 28. března 2009.

⁹³ Banlieues : l'opinion adrese un satisfecit à Nicolas Sarkozy, Dostupné z WWW <<http://www.ipsos.fr/CanalIpsos/articles/1723.asp>>, staženo dne 28. března 2009.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Barthélémy, Martine. Dargent, Claude. *Éphéméride, chronologie de l'élection présidentielle*. Dostupné z WWW <<http://www.cevipof.msh-paris.fr/bpf/ephem/ephem0.htm>>, publikováno od 1. září 2006 do 27. června 2007, staženo dne 28. března 2009.

od samého začátku. V tiskové konferenci o imigraci dne 11. prosince 2006 navázal N. Sarkozy na výstupy své tehdejší funkce a nastolil základní směr, kterým se bude ubírat v příštích pěti měsících. V této tiskové konferenci se slovo imigrace objevilo celkem 49krát (nejvíce ze svých projevů) a může tak být považována za první významný krok Sarkozyho předvolební kampaně v otázce imigrace. Tématu imigrace se pak výrazněji věnoval ve svých projevech v Marseille (5. 3. 2007), Cormeilles-en-Parisis (6. 3. 2007) a Nantes (15. 3. 2007). Na otázku imigrace nicméně nezapomínal v průběhu celé své kampaně. Ve většině svých projevů imigraci zmínil, i když nebyla hlavním tématem onoho projevu.

Pokud však o imigrační otázce N. Sarkozy mluvil, snažil se přesvědčit své posluchače o důležitosti tématu pro celou francouzskou společnost. To mj. dokazovaly výsledky průzkumu veřejného mínění v prosinci 2005, že 63% Francouzů je přesvědčeno o tom, že je ve Francii příliš přistěhovalců.⁹⁷ Svou tezi těmito výsledky podpořil ve své úvodní konferenci o imigraci. On sám si však tuto skutečnost nevysvětluje tím, že většina francouzských občanů jsou rasisti a xenofobové. Vidí to spíše jako výzvu adekvátně reagovat na tuto realitu, neboť většina Francouzů podle něj vidí v imigraci ohrožení své bezpečnosti, zaměstnání, stylu života a hodnot. „*Bylo by naprosto nezodpovědné ignorovat tuto obavu*“⁹⁸ prohlásil N. Sarkozy ve svém úvodním projevu celé kampaně. Řešení vidí, zjednodušeně řečeno, v přechodu od tíživé imigrace vymykající se kontrole (immigration subie) k imigraci výběrové, tedy řízené a kontrolovatelné. V otázce imigrace k tomuto cíli pak směřují všechny jeho body programu.

Jeden z prvních bodů Sarkozyho programu v rámci imigrace je imigrace regulovaná, nebo-li výběrová či selektivní. Když v Cormeilles-en-Parisis rozebírá N. Sarkozy tento bod, můžeme pozorovat jeho snahu prezentovat se jako humanista, který myslí na dobro přistěhovalců. I přestože podle N. Sarkozyho přijetí všech přistěhovalců („*veškeré bídy světa*“⁹⁹) do Francie znamená propad celé společnosti, hned vzápětí ukazuje, že myslí především na jejich dobro. Ve Francii pro ně totiž nejsou dostatečné podmínky pro vedení důstojného života. S tím úzce souvisí záměr stanovení

---

⁹⁷ Tisková konference Nicolase Sarkozyho ze dne 11. prosince 2006, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2006-12-11&e=immigration#n1>>, staženo dne 28. března 2009.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Projev Nicolase Sarkozyho v Cormeilles-en-Parisis ze dne 6. března 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-06&e=immigration#n1>>, staženo dne 28. března 2009.

ročních kvót počtu přistěhovalců závislých na ekonomických a sociálních možnostech Francie. Jinými slovy řečeno - kolik přistěhovalců bude Francie dle výše uvedených kritérií schopna přijmout. K tomu se vztahuje také otázka udělení oprávnění k pobytu nelegálním přistěhovalcům. Tuto možnost N. Sarkozy zásadně odmítá, neboť by to podle jeho slov navýšilo již tak velké neštěstí. Přiklání se naopak k boji proti samotné nelegální imigraci, čímž chce zároveň ukončit ráj pro obchodníky, kteří na obchodech s „clandestins“ (nelegálními přistěhovalci) nelegálně bohatnou.

Za centrální bod Sarkozyho programu v otázce imigrace je považováno přistěhovalectví na základě rodinných vazeb. Protože N. Sarkozy dlouhodobě kritizuje postoj bývalých vlád, které nechaly rodinnou imigraci rozvinout do dnešní podoby (tzn. nekontrolovatelný příliv přistěhovalců na principu rodinných vazeb), on sám se snaží o její omezení. Uvádí však na pravou míru, že v žádném případě neusiluje o jeho zrušení, neboť na to je „*příliš spjat s humanistickou tradicí, aby odepřel otci právo žít se svou rodinou*“¹⁰⁰. Tento bod považuje N. Sarkozy za klíčový k uskutečnění přechodu od imigrace trpěné k imigraci ovládané či výběrové, jinými slovy upřednostnění imigrace za motivem zaměstnání a přijímáním studentů. N. Sarkozy především trvá na přehodnocení podmínek pro příchod rodinných příslušníků do Francie. Ten, kdo chce nechat přijet svou rodinu do Francie, bude muset splnit následující podmínky: respektovat základní hodnoty republiky (mezi nimi rovnost mezi mužem a ženou), prokázat se dostatečnými příjmy, aby uživil svou rodinu (nikoliv příjmy ze sociálních dávek) a také že disponuje vhodným bydlením odpovídající velikosti rodiny. N. Sarkozy k tomu ironicky dodal: „*Proč nechat přijet svou rodinu, když ji nemáme, kde ubytovat?*“¹⁰¹ Pro kandidáty na přistěhování do Francie na základě rodinných vazeb by měl být také zaveden tzv. „*integrační test*“¹⁰². N. Sarkozy doporučuje si v tomto případě vzít příklad z Nizozemí, které „*podrobuje své kandidáty na rodinné přistěhovalectví integračnímu testu na konzulátech v zemích původu*“¹⁰³. Test má sloužit k otestování znalosti francouzštiny kandidátů, kteří by měli být schopni dorozumět se v základních životních situacích. Tento postup N. Sarkozy zdůvodňuje tím, že jedině takto mohou prokázat svou „*vůli a schopnost integrace*“¹⁰⁴. Zároveň

---

¹⁰⁰ Projev Nicolase Sarkozyho v Marseille ze dne 5. března 2007, Dostupné z WWW <<http://discours.vie-publique.fr/notices/073000867.html>>, staženo dne 15. března 2009.

¹⁰¹ Site officiel de la campagne de Nicolas Sarkozy, Dostupné z WWW <<http://www.sarkozy.fr/video/index.php?intChannelId=25>>, staženo dne 15. března 2009.

¹⁰² Test d'intégration

¹⁰³ Projev Nicolase Sarkozyho v Marseille ze dne 5. března 2007, ...

¹⁰⁴ Ibid.

doporučuje zlepšit kontrolní mechanismy pro objevování podvodů při uzavírání manželství mezi francouzskými občany a kandidáty na přistěhování.

U prezidentských kandidátů však není pouze důležité, jaká témata zvolí, ale především jakým způsobem je dokáže prezentovat.

Způsob prezentace a pojetí tématu

V rámci navýšení svého kreditu v otázce imigrace se N. Sarkozy prezentoval jako nejkompentnější v této oblasti. Část „práce“ za něj udělaly průzkumy, které ho kvalifikovaly jako nejschopnějšího vyřešit problém imigrace ve Francii.¹⁰⁵ Tuto tezi zároveň potvrzuje výsledky svého předchozího působení jako ministr vnitra, což je považováno za jednoznačnou výhodu před ostatními kandidáty. Výsledky svého ministerstva zmiňuje ve svých projevech několikrát, v rámci kterých se dokonce i sám pochvává. Když například 5. března v Marseille hovoří o plánovaných reformách, které má v úmyslu provést, ujistí své posluchače, že to všechno bude možné jen proto, že se může opřít o stabilní základ.¹⁰⁶ Tím samozřejmě myslel základ, který on a jeho spolupracovníci připravili.

Dále se N. Sarkozy sám prezentuje jako ten, kdo ve srovnání se svými předchůdci do otázky imigrace přinesl průlom (rupture). Opět tedy využívá svého předchozího působení, aby všem ozřejmil své kvality. K prezentaci vlastních výsledků mu vždy slouží přesná čísla, která jsou pro posluchače jednoznačná a která na ně platí. Mezi tři hlavní oblasti, ve kterých byl rok 2005 v otázce imigrace průlomový, patří podle N. Sarkozyho úspěch v azylové otázce, vyhošťování a výběrové imigraci.

V prvním případě se jedná o zavedení „průlomových“ pravidel do azylové politiky Francie, která se v roce 2004 stala první zemí na světě ohledně žádostí o azyl. Čísla mluví za Sarkozyho: v roce 2005 počet žádostí o azyl klesl o 10%, v roce 2006 o 35% a konečně v roce 2007 o dalších 34% oproti roku předchozímu.¹⁰⁷ Průlom byl zaznamenán i v boji proti nelegálním přistěhovalcům v rámci kterého N. Sarkozy a jeho ministerstvo zavedli jejich vyhošťování. Od roku 2006 se jedná o 24 000 cizinců nelegálně pobývajících ve Francii, kteří opustili Francii. Toto číslo znamená 140%

---

¹⁰⁵ *La proximité aux idées des différentes personnalités en matière d'immigration (30/04/2006)*. Dostupné z WWW <<http://www.ifop.com/europe/sondages/OPINIONF/immigrationpol.asp>>, staženo dne 15. března 2009.

¹⁰⁶ Projev Nicolase Sarkozyho v Marseille ze dne 5. března 2007, ...

¹⁰⁷ Ibid.

nárůstu oproti roku 2002.¹⁰⁸ Další průlomovou oblastí je podle kandidáta úspěšné odstartování výběrové imigrace do Francie.

Čím více se blížilo první kolo, tím důraznější N. Sarkozy byl. I když se při představování bodů svého programu výhradně držel směru, který započal během svého působení jako ministr vnitra, v druhé polovině kampaně přišel se dvěma zcela novými návrhy, které pro mnohé byly šokující. Jednalo se o již zmíněný integrační test v rámci přistěhovalectví na základě rodinných vazeb a dále pak o záměr vytvořit nové Ministerstvo imigrace a národní identity.

Během své kampaně s důrazem na téma imigrace se N. Sarkozy stále snažil zlepšit svůj obraz před voliči. Taktiku, kterou pro to zvolil, spočívala ve zdiskreditování svých soupeřů. Držel se tedy hesla, že čím horší světlo padne na jeho soupeře, tím lépe bude vnímán on sám. Velkou část svých projevů proto věnuje kritice svých největších soků - levici a extrémní pravici. U levice se zaměřil především na způsob jejího vládnutí v otázce imigrace (podle N. Sarkozyho spíše nevládnutí¹⁰⁹). Kritiku jejich způsobu spravování podtrhne zejména tím, když se vyjádří, že on sám vychází z faktu, že „*problémy nepochází z imigrace jako takové, ale od toho, jak se imigrace ve Francii vyvíjela v posledních čtyřiceti let*“¹¹⁰. Tím naráží na současnou tristní situaci, kterou levice připustila. Zároveň ale tímto paradoxně kritizuje i vlády, ve kterých působil on sám! Ve stejném projevu si nenechá ujít kritiku levice kvůli globální legalizaci pobytu nelegálních přistěhovalců v letech 1981, 1997 a 1999, jejíž důsledky podle něj pociťuje Francie dodnes.¹¹¹

Další kritiku směřoval napravo, a to přímo proti kandidátovi extrémní pravice Jean-Marie Le Penovi. V projevu v Nantes (v době, kdy se o Sarkozyho strategii převést na svou stranu Le Penovi voliče téměř nespekuluje) N. Sarkozy cíleně napadá klíčový bod programu Národní fronty - imigraci. Prohlašuje, že chce „*osvobodit Francii od extremismu, který je zde zakotven posledních dvacet let*“¹¹². Zároveň nepřímou naráží na fakt, že program Národní fronty vede Francii „do záhuby“. Prohlašuje, že Národní frontou prosazovaná teorie „nulové imigrace“ by Francii jen zbídačila a zároveň by byla

---

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Tisková konference Nicolase Sarkozyho ze dne 11. prosince 2006, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2006-12-11&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Projev Nicolase Sarkozyho v Nantes ze dne 15. března 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-15&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

opakem francouzských tradic.¹¹³ Tím se tedy vymezuje vůči svým hlavním kandidátům v otázce imigrace, nicméně konfrontace mezi nimi je na samém začátku.

Růst napětí aneb konfrontace s ostatními kandidáty

Jak jsme viděli výše, N. Sarkozy se vůči svým kandidátům vymezoval již během svých projevů, ve kterých kritikou nešetřil. Nejednalo se však ještě o žádnou názorovou konfrontaci. Jak už se stalo zvykem, kandidáti si během kampaně vyměňují své názory především prostřednictvím tisku, přičemž se snaží vrhnout stín jeden na druhého. V imigrační otázce můžeme tuto konfrontaci sledovat především na pravicové politické scéně, tzn. mezi N. Sarkozym J.-M. Le Penem a dále samozřejmě mezi N. Sarkozym a jeho hlavní soupeřkou S. Royal.

Souboj napravo

Mezi J.-M. Le Penem a N. Sarkozym se s blížícím prvním kolem zvyšovalo i napětí. Přímé útoky plynuly častěji ze strany leadera Národní fronty, který se logicky obával o ztrátu svých „oveček“, které budou hledat útěchu u N. Sarkozyho. Z obav konkurence kandidáta UMP v otázce imigrace narůstaly útoky z Le Penovy strany. Jednalo se o tvrdé a velmi osobní útoky. J.-M. Le Pen si, více než se hodí, bral „na mušku“ Sarkozyho přistěhovalecký původ, na jehož základě založil svou ofenzívu. V rámci ní zpochybňuje kandidátovu schopnost, jak se sám vysloveně vyjádřil, vykonávat funkci prezidenta Francouzské republiky. *„Je to kandidát pocházející z imigrace, já jsem kandidát této země. [...] Vzhledem k výjimečnosti hlavy státu si nejsem zcela jist, že je vhodné kandidovat na tento post pokud nepocházíme z lidu, který chceme reprezentovat.“*¹¹⁴ Kritiky nebyla ušetřena ani Sarkozyho tehdejší žena Cécilia, kterou napadla dcera Jean-Marie Le Pena, podle které by C. Sarkozy měla být *„hrdá na to, že v její krvi není ani kapka francouzské krve“*¹¹⁵. Narážela tím na původ tehdejší manželky N. Sarkozyho Cecilie Sarkozy, která pocházela ze španělsko-moldavské rodiny. S cílem ještě větší diskreditace se J.-M. Le Pen snažil nalézt Sarkozyho slabinu. Tou se podle něj stala otázka předměstí. J.-M. Le Pen se proto vydal na místo, kde v roce 2005 během nepokojů N. Sarkozy označil mladé výtržníky

---

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Gas, Valérie. Duel à droite. Dostupné z WWW

<http://www.rfi.fr/actu/fr/articles/088/article_50963.asp>, staženo dne 15. března 2009.

¹¹⁵ Ibid.

za chášku a lůzu. Právě zde J.-M. Le Pen pronesl polemiku na tato silná slova.¹¹⁶ N. Sarkozy musel reagovat. Jeho odpověď na předchozí útoky na jeho osobu však potvrdily kandidátovu schopnost diplomatického jednání hodné vysoce postaveného politika. Sarkozy s rozmyslem a bez osobních útoků svůj přistěhovalecký původ potvrdil, přičemž tento fakt využil ve svůj prospěch a demonstroval na sobě příklad dokonalé integrace. „*Ano, jsem dítě přistěhovalce, syn Mad'ara, vnuk Řeka narozeného v Soluni ... Nicméně v mé rodině, pane Le Pen, milujeme Francii, protože víme, co jí dlužíme.*“¹¹⁷ Otázku předměstí odráží prohlášením, že nezaostával v návštěvnosti předměstí, neboť během pěti let tam byl 209krát.¹¹⁸

Souboj nalevo

I přestože se oba dva hlavní kandidáti N. Sarkozy a S. Royal v otázce imigrace v mnoha bodech shodují (odmítnutí globální legalizace nelegálních přistěhovalců či princip spolurozvoje), jejich shoda většinou zaostává v otázkách provedení daného bodu a jeho detailech. S. Royal je navíc posuzována jako mnohem přístupnější k otevření hranic a tedy méně k restriktivním pravidlům. Není tedy divu, že se tito dva favorité prezidentských voleb dostávali velmi často do sporu. Pro S. Royal navíc oproti N. Sarkozymu nebylo imigrační téma hlavním bodem kampaně, proto logicky ztrácela a tuto ztrátu se snažila dohnat útoky na něj. Prvním bodem sporu byla otázka legalizace pobytů nelegálních přistěhovalců. I když v bodě globální legalizace pobytů pro tyto občany byli oba dva za jedno, S. Royal chtěla výjimku pro ty nelegální přistěhovalce, jejichž děti docházející do francouzských škol. Tento bod se posléze stal jednou z příčin rozporu. Při nepokojích, které zavládly po zadržení dědečka, nelegálně pobývajícího na území Francie, který šel vyzvednout svou vnučku do školy, se S. Royal vyjádřila v takovémto případě ve prospěch legalizace pobytu nelegálních přistěhovalců. Mluvčí UMP Valérie Pécresse označila 26. března 2007 tento návrh za „*nezodpovědný, nedůsledný a falešně šlechetný*“¹¹⁹. S. Royal se tentýž den bránila tím, že „*děti navštěvující již několik let ve Francii školu musí být v klidu, aby ve svých studiích uspěly*“¹²⁰.

---

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Barthélémy, Martine. Dargent, Claude. *Éphéméride, chronologie de l'élection présidentielle*. Dostupné z WWW <<http://www.cevipof.msh-paris.fr/bpf/ephem/ephem0.htm>>, publikováno od 1. září 2006 do 27. června 2007, staženo dne 10. března 2009.

¹²⁰ Ibid.

V podobném duchu pokračovala konfrontace mezi kandidáty při nepokojích na Severním nádraží v Paříži poté, co jeden z cestujících byl zadržen, neboť neměl platnou jízdenku. Tentokrát se diskuze posunula k otázce bezpečnosti ve spojitosti s legalizací pobytů nelegálních přistěhovalců. Právě N. Sarkozy spojuje nepokoje s otázkou nelegálních přistěhovalců, čímž opět hraje na předsudky francouzské společnosti,¹²¹ když vrací úder své soupeře slovy (reagujíc na její návrh před několika dny): „*Pokud paní Royal chce legalizovat pobyty všem nelegálním přistěhovalcům, jestli chce být levice na straně těch, co neplatí jízdné, je to jejich právo, ne moje volba.*“¹²² O dva dny na kritice ještě přitvrdí a komentuje laxismus kandidátky během nepokojů a dává Francouzům na výběr mezi těmi, „*co respektují zákon a těmi, co si myslí, že svoboda znamená dělat leccos [...] mezi těmi, co chtějí, aby byli delikventi potrestáni a těmi, co si myslí, že je to společnost, která je vždy vinna*“¹²³. Socialistická kandidátka hned druhý den zpochybňuje N. Sarkozyho reakci, kterou označuje za ránu pod pás a vytýká mu, že si neumí zachovat chladnou hlavu.¹²⁴

2.4 (Ne)úspěch témat imigrace a národní identity

Míru důležitosti v rozhodování lepenistických voličů lze sledovat díky průzkumům před a zejména v den voleb. Dříve však než přejdeme k výsledkům samotných průzkumů, je nutné zmínit provázání témat imigrace a národní identity. Kvůli abstraktnosti otázky národní identity předpokládáme její zahrnutí do tématu imigrace, přičemž národní identita v tomto případě umožňuje jiný (radikálnější) přístup k imigraci jako takové. Jinými slovy to znamená, že imigrace je voliči Národní fronty vnímána jako reálné nebezpečí pro národní identitu Francie, což je výrazně reflektováno jak v projevech N. Sarkozyho, tak v projevech J.-M. Le Pena. V průzkumech, se kterými jsem pracovala, figurovala tedy pouze otázka imigrace, přičemž je třeba brát v úvahu výše zmíněné propojení obou témat. Jinak řečeno, pokud N. Sarkozy mluvil o imigraci, dříve či později ji spojoval s národní identitou.

I přestože se již v roce 2007 Národní fronta považuje za neměnnou součást francouzské politické scény, tento rok pro ni znamenal nebyvalý propad důvěry svých

---

¹²¹ viz kapitola 1.1.

¹²² Barthélémy, Martine. Dargent, Claude. *Éphéméride, chronologie de l'élection présidentielle....*

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

voličů. Podle průzkumu v druhém kole prezidentských voleb 63%¹²⁵ Le Penových voličů dalo hlas pravicovému kandidátovi N. Sarkozymu. Tento propad je vysvětlován zejména použitou strategií N. Sarkozyho, kterou několik měsíců před prvním kolem potvrdil slovy: „*Ano, snažím se svést voliče Národní fronty. Kdo by se na mě zlobil za převedení těchto lidí do republikánského tábora? Budu je klidně získávat jednoho po druhém, to mi nevadí. Jestli Národní fronta pokročí, pak to bude znamenat, že jsme napravo neodvedli svou práci.*“¹²⁶ Z tohoto důvodu uvolnil tématům, která jsou prioritní pro voliče Národní fronty, prvotní místo ve své kampani. Témata imigrace a národní identity tedy bezesporu hrála klíčovou roli v rozhodování Le Penových voličů. Na druhou stranu bylo třeba i jiných faktorů, aby N. Sarkozy dosáhl takového výsledku.

2.4.1 Klíčová témata, která rozhodla

Podle Nonna Mayer lepenisté jsou vždy ti, co nejvíc inklinují k přesvědčení, že je ve Francii příliš mnoho přistěhovalců a z tohoto důvodu, se už necítí jako doma.¹²⁷ Z tohoto tvrzení tedy vyplývá, že xenofobní smýšlení je nejčastější a nejsilnější právě u voličů Národní fronty.¹²⁸ Není proto náhodou, že to jsou právě tito voliči, kteří v den voleb citují problém imigrace mezi třemi¹²⁹ pro ně nejdůležitějšími problémy (viz. příloha č. 1 a 2). Problém imigrace citovala v den voleb téměř polovina (48%) dotázaných z Le Penova elektorátu¹³⁰ (viz. příloha 1). V tento den se imigrace stává nejcitovanějším problémem, přičemž otázka bezpečnosti poklesla oproti roku 2002 na třetí místo, hned za nezaměstnaností.¹³¹ Je však třeba brát v potaz, že imigrace a kriminalita jsou úzce provázané i s národní identitou. Imigrace je totiž prezentována (v programu J.-M. Le Pena a N. Sarkozyho) jako velké nebezpečí pro národní identitu a zejména obyvatelstvo pocházející z imigrace je spojováno s kriminalitou (především na předměstích velkých měst).

Všechna tato témata N. Sarkozy začlenil do svého programu a připsal jim prioritní místo ve svých projevech. Podle Jean-Yves Cause zabral mj. i způsob prezentace témat

---

¹²⁵ 2nd tour présidentielle 2007, Comprendre le vote des Français. Qui a voté quoi ? Les motivations de vote - 6 mai 2007. Dostupné z <<http://www.ipsos.fr/presidentielle-2007/pdf/ssu-2eTour.pdf>>, staženo dne 12. dubna 2009.

¹²⁶ Fourquet, Jérôme. *Le raid réussi de Nicolas Sarkozy sur l'électorat lepéniste (titre : 2007 : élections du changement ?)*. In *Revue politique et parlementaire*, n°1044, juillet-août-septembre 2007, s. 123.

¹²⁷ Mayer, Nonna. *Comment Nicolas Sarkozy a rétréci l'électorat Le Pen*. In *Revue française de science politique*, vol. 57, n°3-4, juin-août 2007, Preses de Sciences Po, s. 431

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Imigrace 48%, nezaměstnanost 32%, kriminalita 25%.

¹³⁰ Ibid., s. 433.

¹³¹ Panel électoral français 2002 et 2007, vague 1.

a rozbití tabu v politické debatě.¹³² K rozhodnutí lepenistických voličů ve prospěch N. Sarkozyho přispěly také události na Severním nádraží (Gare du Nord) těsně před volbami, které voličům ukázaly schopnost N. Sarkozyho vypořádat se s takovýmto problémem. Záhy po nepokojích se N. Sarkozymu podle průzkumů dostalo navýšení podpory od voličů Národní fronty.

Tato dvě témata však jak N. Sarkozy, ale stejně tak J.-M. Le Pen, prezentovali ve svých programech. Co tedy nakonec bylo tím jazýčkem na vahách, které další faktory rozhodly a kdo byli lepéno-sarkozysté?

2.4.2 Hlas pro „Le Pena s lidskou tvář“¹³³

Voliči, kteří od J.-M. Le Pena přešli do tábora UMP (tzv. lepéno-sarkozysté), bezesporu sdíleli hlavní rysy s lepenisty, tzn. s věrnými voliči Národní fronty. S lepenisty sdílely jednak negativní postoj k imigraci (94% z nich si myslí, že jich je ve Francii příliš¹³⁴) a zároveň silnou averzi k islámu (pro 86% z nich slovo islám evokuje něco negativního¹³⁵). I přes společné body, které sdílí s oddanými přívrženci Národní fronty, to co lepéno-sarkozysty přitahuje k táboru N. Sarkozyho jsou zejména ekonomické otázky a tedy menší souhlas s názory J.-M. Le Pena. Tento fakt shrnuje názor jednoho z dotázaných: „*Le Pen nemá žádnou ekonomickou vizi: příliš se upíná na problematiku imigrace, úplný opak Nicolase Sarkozyho, který je otevřenější k Evropě.*“¹³⁶ Podpora N. Sarkozyho vychází také z přesvědčení větší kompetentnosti kandidáta UMP. Celých 94% N. Sarkozymu přisuzují post prezidenta (oproti pouhým 41% pro J.-M. Le Pena) a 95% soudí, že chce opravdu věci změnit.¹³⁷ Problém vidí zejména v tom, že i přesto, že souhlasí s Le Penovými názory, nevěří, že by je kdy realizoval. Zatímco do N. Sarkozyho, který své schopnosti prokázal během svého předchozího působení, vkládají mnohem větší důvěru. „*lépe se (Sarkozy) vyzná v politice a lépe se staví k problémům Francie.*“¹³⁸ „*Nicolas dělá dobrou práci od té*

¹³² Caus, Jean-Yves. Les causes de la défaite électorale du Front national. In Recherche socialiste (Diagnostic pour la rénovation Université d'été de la Rochelle 2007), n°29, octobre-novembre 2007, s. 133.

¹³³ Geisser, Vincent. Le Pen Academy, Promotion 2007 : Mots et maux d'une campagne présidentielle. In Migrations & société, n°110, vol. 19, mars-avril 2007 ; n°103, vol. 18, janvier-février 2006, s. 6.

¹³⁴ Mayer, Nonna. Comment Nicolas Sarkozy a rétréci l'électorat Le Pen. ..., s. 439.

¹³⁵ Ibid.

¹³⁶ Fourquet, Jérôme. L'échec de Jean-Marie Le Pen à la présidentielle de 2007 : les causes d'hémorragie. Baromètre politique français - élections 2007, Cevipof 2007, s. 11.

¹³⁷ Mayer, Nonna, Comment Nicolas Sarkozy a rétréci l'électorat Le Pen ? In La Revue française de science politique, 2007 - 06/08, vol. 57, n° 3 - 4, s. 440.

¹³⁸ Fourquet, Jérôme. L'échec de Jean-Marie Le Pen à la présidentielle de 2007 : les causes d'hémorragie. ..., s. 11.

doby, co je tady, naproti tomu Jean-Marie Le Pen nemá schopnosti na to stát se prezidentem, ale s jeho myšlenkami souhlasím. ¹³⁹

Jako neméně důležitou překážku shledávají „přeběhlíci“ v pokročilém věku leadera národní fronty. Tomu totiž v roce voleb bylo 79 let, zatímco N. Sarkozymu oproti J.-M. Le Penovi pouhých 52 let. Jak se vyjádřil někdo z dotázaných při průzkumu ve prospěch N. Sarkozyho: „*Sarkozy je schopnější a mladší.*“ ¹⁴⁰

Závěr

V mé práci jsem se snažila shrnout základní osy, které určovaly vývoj témat národní identity a imigrace, přičemž jsme mohli pozorovat, že v posledních dvaceti letech tato témata spadala téměř výhradně do programu Národní fronty, tedy strany extrémní pravice. Ta nejen díky těmto tématům nacházela na francouzské politické scéně své pevné místo, přičemž za vyvrcholení jsou považovány prezidentské volby 2002 (viz Úvod). Hlavní hráč voleb roku 2002 J.-M. Le Pen však, mezi lety 2002 a 2007 zaznamenal výraznou ztrátu svých voličů, a to o celý jeden milión. Zásahu na tomto propadu měl z velké části N. Sarkozy se svou strategií lovení Le Penových voličů. N. Sarkozy se přebíráním ideologie Národní fronty snažil převést na svou stranu i její voliče. Sám tyto snahy několikrát potvrdil, když prohlásil: „*Řeknu vám jednu věc. Kdybychom neměli národní identitu, byli bychom za Ségolène. Jsme v prvním kole, moji přátelé. Dosáhnou-li 30%, pak to bude znamenat, že máme voliče Le Pena. Jestli mě voliči Le Pena opustí, potopíme se.*“ ¹⁴¹ V jednotlivých projevech se to ukázalo tak, že tradiční témata extrémní pravice jakou je mj. imigrace a národní identita, začala zaznívat v projevech pravicového kandidáta N. Sarkozyho.

Strategií „hledání hlasů Národní fronty“, kterou N. Sarkozy podle J. Fourqueta aplikoval během celých pěti let, se N. Sarkozy snažil zdiskreditovat leadera Národní fronty a získat tak jeho voliče ve svůj prospěch. Snažil se ho ukázat voličům jako starého vůdce s nedostatkem schopnosti převést své myšlenky v realitu. Tento obraz stavil do protikladu se svou vlastní osobou, když se prezentoval jako energický a akceschopný ministr vnitra. N. Sarkozy se tedy snažil hrát na nedostatek Le Penových činů a pobouření jeho voličstva. Průzkumy volebních preferencí průběžně ukazovaly fakt, že velká část Le Penova voličstva opravdu přešla k N. Sarkozymu. Tyto voliče si

---

¹³⁹ Ibid., s. 11.

¹⁴⁰ Ibid., s. 12.

¹⁴¹ Venner, Flammetta. *Au-delà de l'échec électoral du FN, s'agit-il de la fin de l'extrême droite ?* In La Revue socialiste (Diagnostic pour la rénovation Université d'été de la Rochelle 2007), n°20, septembre-novembre 2007, s. 141.

posléze N. Sarkozy „hýčkal“. Od poloviny února 2007 se volební preference voličů J.-M. Le Pena ve prospěch N. Sarkozyho pohybovaly mezi 30% a 50%, přičemž v den voleb se ustálily na 38%.

Výběr témat národní identity a imigrace byl jednoznačně součástí Sarkozyho strategie vzhledem k Le Penovým voličům. Tato témata hrají u Le Penových voličů klíčovou roli a můžeme říci, že to byl jeden z bodů, který hrál zásadní roli při rozhodování v den voleb. Zároveň by však bylo chybné tvrdit, že stačila na to, aby N. Sarkozy dosáhl tak výrazného převodu Le Penových voličů do svého tábora. Studie se shodují, že bez jeho osobitého způsobu prezentování jednotlivých témat, by neměly takovýto důsledek. Nicméně nejen ve výběru témat, ale také způsobem prezentace se výrazně inspiroval u svého rivala J.-M. Le Pena, když např. použil větu: „*Francii buď miluješ nebo ji opusť!*“¹⁴² Toto heslo totiž patřilo v roce 1995 do kampaně Národní fronty. Ani to by však voličům J.-M. Le Pena nestačilo, neboť podle něj dávají přednost „*originálu před kopií*“¹⁴³. Co však bylo zásadní při výběru „svého“ prezidenta, byla imigrační otázka ve spojení s řešením ekonomických problémů, akceschopností kandidáta, s jeho zkušenostmi z politického prostředí a prokazatelnými výsledky, ale v neposlední řadě také s věkem kandidáta.

N. Sarkozy tedy v rámci svých snah oslovit Le Penovi voliče sázel na podobný, místy až identický, styl s leaderem Národní fronty a jemu vlastním prioritním tématům. Zároveň však chtěl nabídnout něco nového - to, co voliči u J.-M. Le Pena postrádají. Ať již Sarkozyho předvolební kampaň byla plagiátem či nikoliv, N. Sarkozy dosáhl svého cíle, převedl na svou stranu výraznou část Le Penových voličů, stal se šestým prezidentem Francouzské republiky a ihned po svém nástupu do funkce se jal plnit sliby, které nevěrným voličům J.-M. Le Pena v průběhu kampaně dal.

---

¹⁴² Ibid., s. 140.

¹⁴³ Le Pen moque Sarkozy et Villiers. Dostupné z < http://www.lefigaro.fr/actualite/2006/02/13/01001-20060213ARTFIG90049-le_pen_moque_sarkozy_et_villiers.php>, staženo dne 19. dubna 2009.

Résumé

Svou prací jsem chtěla ukázat, že téma národní identity a imigrace pro prezidentskou kampaň N. Sarkozyho byla z velké části vybrána s ohledem na voliče Národní fronty. Pro tyto voliče byla tato témata opravdu klíčová při rozhodování o jejich budoucí hlavě státu, nicméně bez ostatních faktorů by se pravděpodobně N. Sarkozymu nepodařilo převést Le Penovi voliče na svou stranu, nebo minimálně ne takové množství. K tématům imigrace a národní identity (při jejichž prezentaci se N. Sarkozy značně inspiroval v programu Národní fronty) bylo proto nutné přidat také řešení ekonomických otázek, politické zkušenosti N. Sarkozyho a v neposlední řadě také „dobrý“ rok narození, tzn. mladý věk N. Sarkozyho oproti J.-M. Le Penovi.

N. Sarkozy tedy v rámci svých snah oslovit Le Penovi voliče sázel na podobný, místy až identický, styl s leaderem Národní fronty a jemu vlastním prioritním tématům. Zároveň však chtěl nabídnout něco nového - to, co voliči u J.-M. Le Pena postrádají. Ať již Sarkozyho předvolební kampaň byla plagiátem či nikoliv, N. Sarkozy dosáhl svého cíle - převedl na svou stranu výraznou část Le Penových voličů, stal se šestým prezidentem Francouzské republiky a ihned po svém nástupu do funkce se jal plnit sliby, které nevěrným voličům J.-M. Le Pena v průběhu kampaně dal.

Par ma thèse, je voudrais montrer que les sujets de l'identité nationale et de l'immigration présentés par Nicolas Sarkozy pendant la campagne électorale ont été choisis compte tenu des électeurs du Front national. Pour ces derniers, selon les sondages, les furent déterminantes afin de décider du nouveau chef de l'État. Cependant, sans d'autres facteurs, N. Sarkozy n'aurait probablement jamais séduit autant d'électeurs de J.-M. Le Pen. Aux sujets d'immigration et d'identité nationale (dont la présentation a été fortement inspirée par le programme du Front national) il fallait ajouter un programme de solution aux problèmes économiques, les expériences politiques de N. Sarkozy, sans oublier une « bonne année » de naissance, c'est-à-dire la relative jeunesse de N. Sarkozy par rapport à J.-M. Le Pen.

Ainsi, dans le cadre de sa stratégie «de séduction des électeurs de J.-M. Le Pen», N. Sarkozy employa un style proche, voire quasiment identique à celui de J.-M. Le Pen. En même temps, il voulut offrir à ses électeurs potentiels quelque chose de nouveau - quelque chose qu'ils ne trouveraient pas auprès de J.-M. Le Pen. Que la campagne de Sarkozy ait été un plagiat ou non, N. Sarkozy a atteint son but - il a reporté à son profit

les voix d'une partie importante des électeurs de J.-M. Le Pen, il est devenu le sixième président de la République française et immédiatement après son inauguration il a commencé à traduire en actions concrètes les promesses qu'il avait faites aux électeurs volatiles de J.-M. Le Pen.

Použitá literatura

Primární prameny

“À vous de juger“, France 2, 8. března 2007, Dostupné z WWW <<http://programmes.france2.fr/a-vous-de-juger/28797704-fr.php>>, staženo dne 15. března 2009.

Banlieues : l'opinion adresse un satisfecit à Nicolas Sarkozy. Dostupné z WWW <<http://www.ipsos.fr/CanalIpsos/articles/1723.asp>>, staženo dne 28. března 2009.

Definice imigranta. Dostupné z WWW <<http://www.ined.fr/fr/lexique/bdd/mot/Immigr%C3%A9/motid/55/>>, staženo dne 28. března 2009.

Présidentielle 2007 : Résultats du premier tour. Dostupné z WWW <<http://www.presidentielle-2007.net/resultats-premier-tour.php>>, staženo dne 12. dubna 2009.

La proximité aux idées des différentes personnalités en matière d'immigration (30/04/2006). Dostupné z WWW <<http://www.ifop.com/europe/sondages/OPINIONF/immigrationpol.asp>>, staženo dne 15. března 2009.

Le Programme - Immigration. Dostupné z WWW <<http://www.frontnational.com/programmeimmigration.php>>, staženo dne 15. března 2009.

Mégret, Bruno. *Front National, 300 mesures pour la renaissance de la France.* Programme de gouvernement, Paris, s. 30-31.

Panel électoral français 2002 et 2007, vague 1.

Projev Jean-Marie Le Pena v Paříži dne 15. dubna 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=LePen&p=2007-04-15&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho v Besançonu ze dne 13. března 2007. Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-13&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho v Caen ze dne 9. března 2007. Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-09&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho v Cormeilles-en-Parisis ze dne 6. března 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-06&e=immigration#n1>>, staženo dne 28. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho v Marseille ze dne 5. března 2007, Dostupné z WWW <<http://discours.vie-publique.fr/notices/073000867.html>>, staženo dne 15. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho v Nantes ze dne 15. března 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-03-15&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

Projev Nicolase Sarkozyho ve Versailles ze dne 14. leden 2007, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2007-01-14&e=immigration#n1>>, staženo dne 15. března 2009.

Second tour présidentielle 2007, *Comprendre le vote des Français. Qui a voté quoi ? Les motivations de vote - 6 mai 2007*. Dostupné z <<http://www.ipsos.fr/presidentielle-2007/pdf/ssu-2eTour.pdf>>, staženo dne 12. dubna 2009.

Site officiel de la campagne de Nicolas Sarkozy, Dostupné z WWW <<http://www.sarkozy.fr/video/index.php?intChannelId=25>>, staženo dne 15. března 2009.

Sondage BVA-Orange-Presse régionale, vydáno dne 29. března 2007, Dostupné z WWW <<http://www.bva.fr/sondages.php?id=540>>, staženo dne 15. března 2009.

Tisková konference Nicolase Sarkozyho ze dne 11. prosince 2006, Dostupné z WWW <<http://sites.univ-provence.fr/veronis/Discours2007/transcript.php?n=Sarkozy&p=2006-12-11&e=immigration#n1>>, staženo dne 28. března 2009.

300 mesures pour la renaissance de la France (L'immigration : des menaces mortelles pour la France et les Français). Dostupné z WWW <<http://www.frontnational.com>>, staženo dne 10. března 2009.

Literatura

Camus, Jean-Yves. Les causes de la défaite électorale du Front national. In Recherche socialiste (Diagnostic pour la rénovation Université d'été de la Rochelle 2007), n°29, octobre-novembre 2007, s. 129-138.

Duhamel, Olivier. *Révoltes de banlieues et image du Front national*. In L'état de l'opinion 2006, s. 51-65.

Fourquet, Jérôme. *Le raid réussi de Nicolas Sarkozy sur l'électorat lepéniste (titre : 2007 : élections du changement ?)*. In Revue politique et parlementaire, n°1044, juillet-août-septembre 2007, s. 123-135.

Geisser, Vincent. Le Pen Academy, Promotion 2007 : Mots et maux d'une campagne présidentielle. In Migrations & société, n°110, vol. 19, mars-avril 2007 ; n°103, vol. 18, janvier-février 2006, s. 3-15.

Maus, Didier (textes et documents rassemblés). *Élection présidentielle des 23 avril et 7 mai 1995*. La documentation française, Paris, 1995, 333 s.

Mayer, Nonna. *Comment Nicolas Sarkozy a rétréci l'électorat Le Pen*. In Revue française de science politique, vol. 57, n°3-4, juin-août 2007, Preses de Sciences Po, s. 429-445.

Noiriel, Gérard. *A quoi sert "l'identité nationale"*. Marseille : Agone ; [Saint-Denis] : CVUH, Comité de vigilance face aux usages publics de l'histoire, impr. 2007, 154 s.

Perottino, Michel. *Francoúzký politický systém*. EPS, Praha 2005, s. 335 s.

Sous la direction de Perrineau, Pascal. *Le vote de rupture : les élections présidentielle et législatives d'avril-juin 2007*. Paris, Sciences - Po Les Presses, 2008, 359 s.

Roux, Guillaume; Tournier, Vincent. *L'UMP, de Sarkozy aux législatives: une mutation décisive du vote de droite? (Titre : 2007 : élections du changement ?)*. In Revue politique et parlementaire, n°1044, juillet-août-septembre 2007, s. 68-81.

Venner, Flammitta. *Au-delà de l'échec électoral du FN, s'agit-il de la fin de l'extrême droite ?* In La Revue socialiste (Diagnostic pour la rénovation Université d'été de la Rochelle 2007), n°20, septembre-novembre 2007, s. 139-143.

Weil, Patrick. *Populations en mouvement. État inerte*. In Fauroux, Roger ; Spitz, Bernard (dir.). *Notre État, le livre vérité de la Fonction publique*. Paříž, Robert Laffont, 2000, s. 413.

Internetové zdroje

Barthélémy, Martine. Dargent, Claude. *Éphéméride, chronologie de l'élection présidentielle*. Dostupné z WWW <<http://www.cevipof.msh-paris.fr/bpf/ephem/ephem0.htm>>, publikováno od 1. září 2006 do 27. června 2007, staženo dne 10. března 2009.

Danielová, Kateřina. *Imigrační politika Francie se zaměřením na současnou situaci*. Dostupné z WWW <<http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957389>>, staženo dne 2. dubna 2009.

Dupin, Éric. *L'“identité nationale“, une thématique codée qui profite à Sarkozy, mais pas à Le Pen*. Dostupné z WWW <www.Lefigaro.fr>, staženo dne 15. března 2009.

Fourquet, Jérôme. *L'échec de Jean-Marie Le Pen à la présidentielle de 2007 : les causes d'hémorragie*. Baromètre politique français - élections 2007, Cevipof 2007, Dostupné z WWW <http://www.cevipof.msh-paris.fr/bpf/analyses/Fourquet_Le%20pen2007.pdf>, staženo dne 10. března 2009.

Gas, Valérie. *Duel à droite*. Dostupné z WWW <http://www.rfi.fr/actufr/articles/088/article_50963.asp>, staženo dne 15. března 2009.

Grossman, Evelyn. *L'“identité nationale“ : un faux problème*. Dostupné z WWW <<http://www.laviedesidees.fr/L-identite-nationale-un-faux.html>>, staženo dne 15. března 2009.

„*Identité nationale“ et immigration, les liaisons dangereuses de Nicolas Sarkozy*. Dostupné z WWW <<http://www.ldh-toulon.net/spip.php?article1909>>, staženo dne 15. března 2009.

L'identité nationale, passerelle entre droite et extrême droite. In Libération, Dostupné z WWW <<http://www.liberation.fr/evenement/010196286-l-identite-nationale-passerelle-entre-droite-et-extreme-droite>>, staženo dne 15. března 2009.

L'image du Front national dans l'opinion. Dostupné z WWW <<http://2007.tns-sofres.com/etude.php?id=209>>, staženo dne 20. března 2009.

Kolmaš, Michal. 2005. *Vliv imigrace na francouzský politický systém a jeho jednání na mezinárodním poli od 60. let do současnosti*. Bakalářská práce. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií.

Vedoucí bakalářské práce PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D., Dostupné z WWW <http://is.muni.cz/th/182016/fss_b/Bakalarka.txt>, staženo dne 2. dubna 2009.

Mauger, Gérard. *Gérard Noiriel en entretien - „L'identité nationale“ en France*. In „Savoir/agir“, n°2, 2007, s. 36-39, Dostupné z WWW <<http://www.terra-cognita.ch/13/noiriel.pdf>>, staženo dne 15. března 2009.

Mayer, Nonna. *Le vote FN: historique, sociologique et enjeux*. Dostupné z WWW <<http://2007.tns-sofres.com/interview.php?id=234>>, staženo dne 11. dubna 2009.

M. Sarkozy joue l'électorat FN pour le second tour. In *Le Monde*, publikováno 14. března 2007, Dostupné z WWW <http://www.lemonde.fr/cgi-bin/ACHATS/acheter.cgi?offre=ARCHIVES&type_item=ART_ARCH_30J&objet_id=984144>, staženo dne 15. března 2009.

Nation et identité nationale. Dostupné z WWW <www.la-revanche-des-ses.fr/NATIONETIDENTITENATIONALE.pdf>, staženo dne 15. března 2009.

Nicolas Sarkozy, 25 octobre 2005, Argenteuil, dans un reportage France2 (la vidéo), paru 26 octobre 2005, Dostupné z WWW <<http://www.youtube.com/watch?v=Bs2TiewZWXI>>, staženo dne 15. března 2009.

Le Pen dans le texte : retour sur un reportage, 10 ans après. Dostupné z WWW <<http://www.politique.net/2007032103-le-pen-dans-le-texte-10-ans-apres.htm>>, staženo dne 28. března 2009.

Sida : Le Front national condamné. Dostupné z WWW <http://www.humanite.fr/1991-01-28_Articles_-OPPOSANTS-AU-TRACE-DU-TGV-MEDITERRANEE-SIDA-LEVEE-AMERICAINE-DE>, staženo dne 15. března 2009.

Sondage - La popularité de Sarkozy bondit de 11 points. Dostupné z WWW <<http://tf1.lci.fr/infos/france/2005/0,,3263480,00-popularite-sarkozy-bondit-points.html>>, staženo dne 28. března 2009.

Un ministère qui fait polémique. Dostupné z WWW <www.rfi.fr>, staženo dne
15. března 2009.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Nejdůležitější problémy voličů v den voleb 2007 - 1. a 2. výběr (tabulka)

Příloha č. 2: Jaká jsou tři nejdůležitější témata, která dnes hrála roli ve Vašem rozhodování? (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1: Nejdůležitější problémy voličů v den voleb 2007 - 1. a 2. výběr (tabulka) - v %

	Voliči celkově	Voliči Le Pena	Rozdíl
Nezaměstnanost	39	32	-7
Kupní síla	25	20	-5
Sociální nerovnosti	22	17	-5
Vzdělání, výchova mládeže	17	9	-8
Imigrace	16	48	+32
Životní prostředí, oteplování klima	15	7	-8
Kriminalita	15	25	+10
Důchody	15	15	0
Daně, poplatky	10	10	0
Bydlení	9	6	-3
Státní schodek, dluh	6	4	-2
Financování sociálního zabezpečení	4	4	0
Evropská integrace	4	1	-3

Příloha č. 2: Jaká jsou tři nejdůležitější témata, která dnes hrála roli ve Vašem rozhodování? (tabulka) - v %

	Hlasování 21. dubna 2002			Hlasování 22. dubna 2007		
	Všichni voliči	Voliči J. Chiraca	Rozdíl	Všichni voliči	Voliči N. Sarkozyho	Rozdíl
Nezaměstnanost	38	34	-4	41	38	-3
Kupní síla	20	20	=	40	37	-3
Bezpečnost	58	73	+15	33	54	+21
Vzdělání	-	-	-	33	22	-11
Vyloučení, chudoba	31	24	-7	26	11	-15
Důchody	27	30	+3	23	24	+1
Imigrace	18	12	-6	23	33	+10
Evropa	18	24	+5	20	22	+2
Životní prostředí	19	12	-7	18	8	-10
Justice	30	22	-8	17	22	+5
Daně	20	29	+9	14	22	+8